

ODSJEK Sigurnosne i mirovne studije (4+1)

Uloga Granične policije Bosne i Hercegovine u vrijeme migrantske krize
iskustva i naučene lekcije
-magistarski rad-

KANDIDAT:

Lojo Kemal

Broj indeksa: 199- NS/ 21

MENTOR:

Prof. dr Zarije Seizović

Sarajevo (septembar 2023.)

SADRŽAJ

Skraćenice	4
Popis tabela i slika.....	5
Uvod.....	7
I. Teorijske osnove rada.....	10
II. Metodološki okvir rada	11
1. Problem istraživanja.....	11
2. Predmet istraživanja	11
3. Ciljevi istraživanja.....	17
3.1. Društveni cilj istraživanja	17
4. Sistem hipoteza	18
4.1. Generalna hipoteza	18
4.2. Posebne-pojedninačne hipoteze	19
5. Način istraživanja	19
6. Vremensko i prostorno određenje istraživanja.....	20
Prvi dio	21
MIGRACIJE.....	21
1. Migrantska kriza.....	21
2. Politika migracija	22
3. Migrantska kriza u Evropskoj uniji i Bosni i Hercegovini.....	24
3.1. Ključni nalazi i razmatranja Fronteksa	25
3.2. Pregled situacije u istočnom Mediteranu.....	27
3.3. Pregled situacije na zapadnom Balkanu	28
Drugi dio	31
SIGURNOSNE AGENCIJE U BOSNI I HERCEGOVINI.....	31
1. Gestrateški položaj Bosne i Hercegovine.....	31
2. Pojam sigurnosti ili bezbjednosti	31
3. Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine	33
3.1. Organigram Granične policije.....	37
3.1.1. Saradnja Granične policije Bosne i Hercegovine sa nadležnim agencijama za sprečavanje svih oblika krivičnih djela	40
4. Povreda državne granice, nezakoniti prelasci državne granice.....	44
4.1. Međunarodni i domaći pravni okvir.....	45

Treći dio	47
NAUČENE LEKCIJE I ISKUSTVA GP BIH U RADU SA ILEGALNIM MIGRANTIMA	47
1. Rute kretanja ilegalnih migranata širom svijeta i mjesta u BiH na kojima je najčešće evidentiran ilegalan prelazak državne granice	47
1.1. <i>Balkanska ruta</i>	49
2. Naučene lekcije i iskustva u radu sa ilegalnim migrantima kroz statističke podatke	52
2.1. <i>Postupanje Granične policije BiH i SPS-a prema ilegalnim migrantima</i>	52
2.2. <i>Broj ilegalnih migranata koje je Granična policija BiH predala SPS-u BiH</i>	54
2.3. <i>Podaci o nezakonitim migracijama vezani za podnošenje namjere za azil ili zahtjeva za azil u Bosni i Hercegovini</i>	55
2.4. <i>Podaci o prihvatu – predaji stranih državljana po osnovu međunarodnih sporazuma</i> .	58
2.5. <i>Broj evidentiranih lica otkrivenih u ilegalnom prelasku državne granice na ulazu i izlazu iz Bosne i Hercegovine</i>	63
3. Iskustva u radu sa ilegalnim migrantima.....	68
3.1. <i>Iskustva Granične policije Bosne i Hercegovine u radu sa ilegalnim migrantima</i>	68
3.2. <i>Organi nadležni za vođenje prekršajnog postupka na području Bosne i Hercegovine</i> .	69
3.2.1. <i>Definicija prekršaja</i>	69
3.2.2. <i>Definicija krijumčarenja</i>	72
3.3. <i>Preporuke za Evropsku uniju i međunarodnu zajednicu</i>	74
3.4. <i>Preporuke za Bosnu i Hercegovinu</i>	76
Zaključak.....	78
Bibliografija	83

Skraćenice

BiH – Bosna i Hercegovina

DKPT BiH – Direkcija za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine

EASO – European Asylum Support Office (Evropski ured za azil)

EU – Evropska Unija

EUROPOL - European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (Agencija Evropske unije za suradnju u provođenju zakona)

FBiH - Federacija Bosne i Hercegovine

FRONTEX - European Border and Coast Guard Agency (Agencija za evropsku graničnu i obalnu stražu)

GPBiH - Granična policija Bosne i Hercegovine

GPS - Global Positioning System (Globalni pozicioni sistem)

IC - infracrveni

IOM - International Organization for Migration (Internacionalna organizacija za migracije)

IDDEEA - Agency for identification documents, registers and data exchange (Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka)

INTERPOL - The International Criminal Police Organization (Međunarodna kriminalističko-policijska organizacija)

MARRI - Migration, Asylum, Refugees Regional Initiative (Regionalna inicijativa za migracije, azil i izbjeglice)

MUP – Ministarstvo unutrašnjih poslova

RS – Republika Srpska

SIPA - State Investigation and Protection Agency (Državna agencija za istrage i zaštitu)

SPS BiH – Služba za poslove sa strancima Bosne i Hercegovine

TC – terenski centar

TK – terenska kancelarija

UIO – Uprava za indirektno oporezivanje

UN – Ujedinjene nacije

UNHCR - United Nations High Commissioner for Refugees (UN-ova agencija za izbjeglice)

USK – Unsko-sanski kanton

ZCPS - Zajednički centar za policijsku suradnju

Popis tabela i slika

Tabela 1. *Odvraćanje lica od ilegalnog ulaska u BiH na mjesečnom nivou*

Tabela 2. *Odvraćanje lica od ilegalnog ulaska u BiH iz susjednih zemalja*

Tabela 3. *Odvraćena lica prema državljanstvu*

Tabela 4. *Ilegalan prelazak državne granice na ulazu u BiH prema terenskim kancelarijama*

Tabela 5. *Ilegalan prelazak državne granice na izlazu iz BiH na mjesečnom nivou*

Tabela 6. *Ilegalni prelasci prema susjednim državama na izlazu iz BiH*

Tabela 7. *Ilegalni prelasci državne granice na izlazu iz BiH prema terenskim uredima*

Slika 1. *Fronteksov prikaz kretanja ilegalnih migranata*

Slika 2. *Organizaciona struktura Ministarstva sigurnosti BiH*

Slika 3. *Struktura GPBiH*

Slika 4. *Organigram GPBiH*

Slika 5. *Zajednički centar za policijsku saradnju u Trebinju*

Slika 6. *Grafički prikaz ruta kretanja ilegalnih migranata porijeklom iz Azije i Afrike (Obuka policijskih službenika GPBiH u Zvorniku na temu "Inicijalno ispitivanje ilegalnih migranata" 16.12.2022.godine.)*

Slika 7. *Grafički prikaz Balkanske rute kretanja ilegalnih migranata koja prikazuje BiH kao tranzitnu zemlju (Obuka policijskih službenika GPBiH u Zvorniku na temu "Inicijalno ispitivanje ilegalnih migranata" 16.12.2022.godine)*

Slika 8. *Prikaz geografskog položaja BiH pokazuje zbog čega je BiH tranzitna zemlja ilegalnim migrantima.*

Slika 9. *Postupanje nadležnih agencija u BiH prema ilegalnim migrantima*

Slika 10. *Postupanja nadležnih institucija prema ilegalnim migrantima za period 2019-2022. godina*

Slika 11. *Broj predatih ilegalnih lica SPS-u BiH*

Slika 12. Broj stranih državljana koji su izrazili namjeru za azil u BiH

Slika 13. Broj stranih državljana koji su podnijeli zahtjev za azil u BiH

Slika 14. Izražene namjere za azil / broj podnijetih zahtjeva za azil

Slika 15. Mjesta najčešćeg ilegalnog prelaska državne granice BiH na ulazu u BiH. Podaci su preuzeti iz dnevnih izvještaja GPBiH.

Slika 16. Mjesta najčešćeg odvratanja lica od ilegalnog prelaska državne granice na izlazu iz BiH

Slika 17. Upitnik za prikupljanje identifikacionih podataka

Uvod

Migracija (latinski: *migratio*: selidba) je kretanje ljudi sa jednog mjesta na drugo s namjerom trajnog ili privremenog naseljavanja na novoj lokaciji (geografskoj regiji). „Migracija je termin koji se odnosi da je ljudska individua u potrazi za nečim boljim: društvom, ekonomijom ili bezbjednosti. Nakon Industrijske revolucije i njenih posljedica u vidu razvoja domaćih i međunarodnih zakona, nametnuto je izdavanje pasoša i ulaznih viza, što je ograničilo slobodu kretanja ljudi i imovine. “¹ Migracija se poslije toga nije odvijala lako zbog prethodno navedenog, ali i zbog usvajanja principa granica što je postavio kolonijalizam, zatim zarad vojnih i ekonomskih ciljeva koji su podijelili države, zajednice i nacije. To nastavlja da uzrokuje pojavu sukoba oko političkih i ekonomskih interesa država, ali teži da reguliše legalnu migraciju, uz koju se pojavila i migracija koja se naziva ilegalnom ili tajnom migracijom. Tajna ili nelegalna migracija je postala svjetski fenomen i pogađa sve zemlje, Sjedinjene Američke Države, Evropsku uniju, države Persijskog zaliva i arapskog Mašreka kao i Latinsku Ameriku. “Ugnjetavanje ljudi u različitim aspektima života često postaje razlog koji ih navodi na bježanje i napuštanje njihove domovine i porodice u nadi da će u drugoj državi ostvariti svoja prava služeći joj. To je ono što, ekonomski i socijalno, čini konstruktivnu silu migracije.“²

Ipak, ilegalna migracija ostavlja negativne posljedice po sve zemlje koje su joj cilj. Zato spoljne migracije zahtijevaju čvrstu saradnju i razmjenu informacija među zemljama izvorima migracija, tranzitnim zemljama i ciljanim zemljama, u cilju donošenja i zajedničkog sprovođenja efikasnih metoda (planski i strateški) zarad smanjenja ilegalnih migracija. Ilegalne migracije su danas povezane sa značajnim porastom stope zločina i širenjem zaraznih bolesti. Ako se upliv ilegalnih imigranata nastavi istom mjerom, to će kasnije dovesti do narušavanja stabilnosti i bezbjednosti društva. Stoga je ilegalna migracija počela da predstavlja opasnost po bezbjednost i stabilnost društva. Na svim državnim organima je da se suoče sa ovim fenomenom i preduzmu ozbiljne mjere predostrožnosti. One su najčešće povezane sa organizovanim kriminalom, savremenim oblicima ropstva, krijumčarenju i trgovini ljudima itd. “Ilegalne migracije mogu biti organizirane, neorganizirane i poluorganizirane. Najopasnije su organizirane ilegalne migracije, jer iza njih stoje

---

¹ Arabi Ibn Abdusalam, Fathija (2015), Ilegalne migracije stanovništva u Libiji, Libija, str. 61.

² Ibidem, str. 62.

organizirane kriminalne skupine uz podršku korumpiranih državnih službenika. Karakterizira ih organizirani pristup regrutaciji, transportu i prihvatu ilegalnih migranata u zemlji destinacije pa se može zaključiti da se radi o krijumčarenju ljudima.³

“Na ovaj fenomen ne treba gledati samo iz perspektive bezbjednosti, već treba obuhvatiti i drugu dimenziju, okrećući se ka razmatranju njegovog rješenja, jer je ovo i ljudski i društveni problem.”⁴

Elementi ilegalnih migracija su različiti. Među njih se ubrajaju geografski i ekonomski faktori u centru pažnje svjetskih sila, sukobi, nadmetanja i ratovi između kolonijalnih zemalja koji su također doprinijeli ilegalnim migracijama. S druge strane, nalazimo motive za emigraciju iz zemalja u razvoju, kao što su: prirodne katastrofe, glad, porast populacije, ekonomska nejednakost među zemljama, kršenje ljudskih prava, građanski ratovi i oružani sukobi. Zemlje koje primaju migrante se suočavaju sa problemima koji se ogledaju u restrukturiranju privrede, što dovodi do porasta društvenih tenzija i zvaničnog zatvaranja granica te zemlje za migracije.⁵ Kako bi se razumjela pojava ilegalnih migracija koja je počela da opterećuje zemlje u koje se imigrira moraju se istražiti njeni pravi razlozi. Tako, faktore ilegalnih migracija možemo klasifikovati prema njihovom značaju, na sledeći način: geografski faktori, ekonomski faktori, politički faktori i socijalni faktor.⁶ Danas je bavljenje krijumčarenjem ljudi zakonom kažnjiv zločin. Ova vrsta krivičnog djela ostavlja ozbiljne i duboke posljedice po cjelokupno društvo.⁷ Aktivnost mreža za krijumčarenje ljudi prevazilazi transfer između kontinenata i država. Počeli su da se sklapaju strateški savezi sa partnerima iz kriminalnih organizacija koje se nalaze van državnih granica. To je podstaknuto slabim preventivnim mehanizmima na međunarodnom nivou. Najbitniji su odsustvo studija i pregleda faktora koji uzrokuju ovaj fenomen i pokušaja ojačavanja bezbjednosne saradnje među zemljama.⁸ Zbog svog specifičnog geografskog položaja, kao tranzitnu zemlju za ilegalne migrante ubrajamo Bosnu i Hercegovinu. Na sjeveru, zapadu i jugozapadu Bosna i Hercegovina graniči s Hrvatskom, na istoku sa Srbijom, a na jugoistoku s Crnom Gorom.

Zbog svoje granice sa Republikom Hrvatskom koja je zemlja članica Europske unije i zemlja koja je ušla u Šengen zonu veliki broj ilegalnih migranata svoje kretanje usmjerava prema Republici

---

³ Bajramović, Edvin (2021), Uloga Granične policije Bosne i Hercegovine u sprečavanju ilegalnih migracija-studija slučaja – Međunarodni aerodrom Sarajevo, Sarajevo, str. 6.

⁴ Arabi Ibn Abdusalam, Fathija (2015), Ilegalne migracije stanovništva u Libiji, Libija, str. 63.

⁵ Ibidem,

⁶ Ibidem, str. 66.

⁷ Ibidem

⁸ Ibidem, str. 64.

Hrvatskoj, a tako i zemljama EU. Svrha šengenskih sporazuma na evropskoj razini nije bilo samo ukidanje unutarnje granične kontrole, nego i stvaranje boljih uvjeta za kontrolu vanjskih granica, učinkovitu borbu protiv prekograničnog kriminala i suzbijanje nezakonitih migracija. Bosna i Hercegovina se nalazi na jednom od glavnih smjerova međunarodnih ilegalnih migracija prema Evropi, na tzv. Balkanskoj ruti. Bosna i Hercegovina, stoga, ima ulogu važne tranzitne zemlje za nezakonite migracijske tokove preko Jugoistočne Evrope sa Bliskog istoka, te Središnje Azije na putu prema zemljama Evropske unije. Dakle, u sigurnosnom kontekstu, ilegalne migracije predstavljaju rizik od činjenja raznih prekršaja i krivičnih djela protiv javnog reda i mira, falsifikovanja dokumentata, korupcije, te u najgorem obliku krivična djela krijumčarenja migranata, trgovine ljudima, ali i terorizma.⁹ Geografski položaj Bosne i Hercegovine, na raskrsnici puteva od Istoka prema Zapadu, čini je pogodnom za tranzit migranata na putu prema državama Zapadne Evrope. Bosna i Hercegovina se krajem 2017. godine susrela s masovnim pokušajima nezakonitih prelazaka državne granice, a trend nezakonitih ulazaka (i pokušaja nezakonitih ulazaka) pojačan je 2018. godine i nastavio se do danas, posebno u ljetno vrijeme i u boljim vremenskim uvjetima. Veliki broj migranata koji su u tranzitu i koji su se zadržali na teritoriji Bosne i Hercegovine stvorio je ozbiljan izazov za državu s ograničenim institucionalnim kapacitetima za rješavanje migrantske krize.¹⁰

---

⁹ Bajramović, Edvin (2021), Uloga Granične policije Bosne i Hercegovine u sprečavanju ilegalnih migracija-studija slučaja – Međunarodni aerodrom Sarajevo, Sarajevo, str. 8.

¹⁰ Galić, Zoran (2022), Migrantska kriza u Bosni i Hercegovini i povećanje učinkovitosti kontrole državne granice”, *Defendologija*, Vol. 26, Banja Luka, No. 49-50, str. 87.

I. Teorijske osnove rada

U ovom radu opisana je migrantska kriza kao jedan od najvećih izazova s kojima se susreće Bosna i Hercegovina, pri čemu Granična policija BiH (u daljnjem tekstu: GP BiH), ima jednu od ključnih uloga prilikom rješavanja ovog sigurnosnog problema. Podaci Granične policije i drugih policijskih agencija u BiH ukazuju i na to da se najveći broj migranata spriječava u ilegalnom prelasku državne granice BiH. Također se isti nakon poduzimanja mjera od strane Granične policije BiH, predaju Službi za poslove sa strancima(u daljem tekstu: SPS BiH). Kod Službe za poslove sa strancima migranti iskazuju namjeru ili zahtjev za podnošenje zahtjeva za azil u BiH. Takvim osobama Služba za poslove sa strancima izdaje potvrdu o iskazanoj namjeri za azil u BiH i ostavlja određeni rok, najduže 14 dana, u kojem osoba, koja je iskazala namjeru, mora Ministarstvu sigurnosti BiH podnijeti zahtjev za azil. Međutim, u većini slučajeva, osobe koje su izrazile namjeru za podnošenje zahtjeva za azil, ne podnesu zahtjev za azil Ministarstvu sigurnosti BiH nego u roku važenja potvrde, kada im je u skladu sa zakonom omogućeno kretanje, pokušavaju nezakonito prelaziti državnu granicu, odnosno izlaziti iz države. Ovakva zloupotreba prava na azil i međunarodnu zaštitu osnovni je modus operandi nezakonitih migracija u BiH. Na kraju je iznesen i prijedlog mjera koje bi se trebale primijeniti kako bi se povećala učinkovitost kontrole državne granice, s naglaskom na jačanje kapaciteta Granične policije i uključivanje svih razina vlasti u rješavanje ovog sigurnosnog pitanja.¹¹

---

¹¹ Galić, Zoran (2022), " Migrantska kriza u Bosni i Hercegovini i povećanje učinkovitosti kontrole državne granice", *Defendologija*, Vol. 26, Banja Luka, No. 49-50, str. 89.

II. Metodološki okvir rada

1. Problem istraživanja

Problem istraživanja ovog magistarskog rada su ilegalne migracije na području Evrope, a Bosna i Hercegovina je jedna od zemalja na ruti ilegalnih migranata koji dolaze iz Pakistana, Afganistana i Bangladeša. Obzirom na činjenicu da je Bosna i Hercegovina na ruti ovih migracija, analiza rada Granične policije Bosne i Hercegovine u vrijeme migrantske krize je neophodna, kako bi se definisali algoritmi postupanja, kritične tačke u djelovanju i sigurnosni izazovi, te konačno definisali pravci djelovanja i unapređenja rada, kao i planovi pripravnosti za daljnja djelovanja bazirani na najnovijim preporukama EU.

2. Predmet istraživanja

U ovome radu predmet istraživanja je Uloga Granične policije Bosne i Hercegovine u vrijeme "migrantske krize" - iskustva i naučene lekcije". Opisana je i uloga Granične policije u borbi protiv nezakonitih migracija. Prikazan je broj migranata koji su zatečeni u nezakonitom ili pokušaju nezakonitog prelaska državne granice. Predstavljen je način rada policijskih službenika Granične policije Bosne i Hercegovine prilikom sprečavanja, otkrivanja i odvratanja lica u ilegalnom prelasku državne granice i način postupanja sa licima otkrivenim u graničnom pojasu prema Zakonu o graničnoj kontroli BiH. Prezentiran je postupak readmisije tj. broj predatih ili prihvaćenih stranih državljana. Prikazan je način postupanja kada je potrebna hospitalizacija ilegalnih migranata, postupanje prema spolu i dobnoj starosti tih lica i predaja lica Službi za poslove sa strancima Bosne i Hrecegovine tj. nadležnom Terenskom centru SPS BiH. Rad prikazuje koja materijalno tehnička sredstva koristi GP BiH sa ciljem sprečavanja lica u ilegalnom prelasku državne granice.

Kategorijalno pojmovni sistem

Ilegalni migrant - Međunarodna organizacija za migracije ilegalnog imigranta opisuje kao osobu koja zbog nezakonitog ulaska u zemlju ili zbog isteka vize nema zakonski status u zemlji tranzita ili zemlji boravka. Termin se odnosi na migrante koji su prekršili zakone zemlje domaćina o ulasku stranih državljana, traže azil bez pravog razloga i bilo koja druga osoba koja nema pravo boravka u datoj zemlji. Ilegalni migranti su:

- osobe koje prelaze državne granice na mjestima koja za to nisu predviđena, odnosno izbjegavaju legalne državne prelaze;
- osobe koje se nalaze unutar neke države unatoč činjenici da im je odbijen zahtjev za azilom;
- osobe poput studenata i turista koji borave legalno u nekoj državi, itd. uglavnom u razdoblju od tri mjeseca, no nakon prestanka zakonskog razdoblja ne napuštaju tu državu;
- osobe koje pri dolasku na državne granice prelaze granice krivotvorenim ispravama ili ispravama koje pripadaju drugim osobama "imposterima";
- osobe koje sa rješenjem nadležnog tijela o napuštanju zemlje ne napuštaju određenu državu u određenom roku;
- osobe koje usvajanjem neke druge političke odluke mogu izgubiti dotadašnji status.

Imigrant - je izraz koji obično predstavlja osobu koja napušta zemlju rođenja i odlazi da za stalno živi u drugoj zemlji (za razliku od na primjer turista).

Ekonomski migrant – je osoba koja napušta svoju zemlju sa ciljem da poboljša kvalitet života. Izraz se često koristi kada se govori o osobama koje pokušavaju da uđu u neku zemlju bez dozvole i/ili osobama koje su podnijele molbu za azil bez pravih razloga.

*Izbjeglica*¹² - Konvencija o statusu izbjeglica iz 1951. godine izbjeglicu opisuje kao «osobu koja se nalazi van mjesta boravka i zemlje čije državljanstvo ima i koje ne želi, opravdano strahuje da će biti progonjena zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili političkog mišljenja, koja nije u mogućnosti, ne želi ili zbog straha neće da traži zaštitu te

---

¹²https://www.unhcr.org/hr/wp-content/uploads/sites/19/2018/11/konvencija_1951.pdf pristupljeno 29.12.2022.
Beridan, I. Tomić, I. Kreso, M. (2001), *Leksikon Sigurnosti*, DES Sarajevo, Sarajevo.

zemlje; ili koja, ako nema državljanstvo, a nalazi se izvan zemlje u kojoj je imala svoje stalno mjesto boravka, ali ne može ili, zbog straha, ne želi da se u nju vrati.

Azil (grč. *Asyilia*-nepovredivost, sklonište, zaštita, sigurnost) - Pravo svake države je da na teritoriji pod svojom suverennošću pruži utočište, zaštitu, sigurnost stranim državljanima zbog političkog ili krivičnog progona (bespravno, neopravdano optuženih) u njihovoj zemlji i da odbije njihovo izručenje na zahtjev države progonjenog lica.

Po definiciji Ujedinjenih nacija¹³ azilanti su osobe koji prelaze granice zemalja u potrazi za zaštitom, ali koje striktno ne podliježu pod definiciju izbeglice navedenu u Konvenciji o statusu izbeglica iz 1951.

*Granična policija*¹⁴ – GP BiH je upravna organizacija u okviru Ministarstva sigurnosti BiH, s operativnom samostalnošću, osnovana radi obavljanja policijskih poslova vezanih za nadzor i kontrolu prelaska granice BiH i drugih poslova propisanih zakonom.

*Državna granica*¹⁵ - je zamišljena ravan koja okomito prolazi graničnom linijom kao i na području graničnih prelaza u zračnim, morskim i riječnim lukama i na željezničkim stanicama, preko kojih se odvija međunarodni saobraćaj.

*Granični prelaz*¹⁶ - je mjesto određeno za prelazak državne granice u cestovnom, željezničkom, zračnom, pomorskom i riječnom saobraćaju.

*Putna isprava*¹⁷ - je važeći pasoš ili drugi identifikacioni dokument koji je izdao nadležni organ vlasti BiH ili koji je izdao strani nadležni organ vlasti i koji BiH priznaje, te važeća lična karta i drugi identifikacioni dokument s fotografijom koji se može koristiti za prelazak državne granice i priznat je međunarodnim ugovorom čija je BiH ugovorna strana, kao i putna isprava izdata strancu u BiH u skladu sa Zakonom o strancima i Zakonom o azilu BiH.

*Falsifikat ili lažna putna/identifikacijska isprava*¹⁸ - znači bilo koju putnu ili osobnu ispravu:

---

¹³ <https://www.un.org/> pristupljeno 15.12.2022.

¹⁴ Zakon o Graničnoj policiji Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 50/2004,27/2007,59/09) član 2. stav 1.

¹⁵ Zakon o Graničnoj kontroli Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 53/09,47/14) član 3. tačka b.

¹⁶ Zakon o Graničnoj kontroli Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 53/09,47/14) član 3. tačka e.

¹⁷ Zakon o putnim ispravama Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 4/97, 1/99, 9/99, 27/00, 32/00, 19/01, 47/04, 53/07, 15/08, 33/08 i 39/08) član 2.

¹⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A32006D0616> pristupljeno 15.12.2022.

- koja je lažna ili krivotvorena na neki materijalan način od strane bilo koga osim osobe ili tijela zakonito ovlaštenih za izradu ili izdavanje putnih ili osobnih isprava u ime države
- koja je neispravno izdana ili dobivena lažnim predstavljanjem, korupcijom ili pod prinudom ili na bilo koji drugi nezakonit način
- koju koristi osoba koja nije njezin zakoniti vlasnik.

*Granična kontrola*¹⁹ - podrazumijeva djelatnost koja se provodi na granici i koja se preduzima u slučaju namjeravanog prelaska ili neposredno nakon obavljenog prelaska državne granice, a koja se sastoji od graničnih provjera i nadzora granice. Granična kontrola obavlja se radi:

- osiguranja nepovredivosti državne granice;
- zaštite života i zdravlja ljudi;
- sprečavanja i otkrivanja krivičnih djela i prekršaja, te otkrivanja i pronalaska njihovih počinitelaca;
- sprečavanja nezakonitih prekograničnih migracija i
- sprečavanja i otkrivanja drugih opasnosti za javnu bezbjednost, pravni poredak i nacionalnu bezbjednost.

Vršenje granične kontrole u isključivoj je nadležnosti Granične policije BiH gdje policijski službenici pri obavljanju poslova granične kontrole primjenjuju samo ona ovlaštenja kojima su pojedinci ili zajednica najmanje pogođeni, a kojima se može ostvariti zakonom određen cilj.

Odredbe ovog zakona ne utiču na odgovornost organa vlasti, a posebno Granične policije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: GPBiH), koju imaju prema zakonima u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BiH) i prema Konvenciji o statusu izbjeglica iz 1951. i njenom protokolom iz 1967. GPBiH dužna je da poštuje princip zabrane vraćanja i zabrane sankcionisanja zbog nezakonitog ulaska ili prisustva u zemlji lica koja traže azil ili drugi vid međunarodne zaštite i izbjeglica, kako je propisano.

---

¹⁹ Zakon o Graničnoj kontroli Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 53/09,47/14) član 3. tačka h.

*Granične provjere*²⁰ - su radnje koje se provode na graničnim prelazima kojima se osigurava da se licima, uključujući njihova prevozna sredstva i predmete u njihovom posjedu, može odobriti ulazak na teritoriju BiH ili izlazak s teritorije BiH.

*Granična linija*²¹ - je linija koja razgraničava teritoriju BiH od teritorije susjednih država na kopnu, moru, rijekama i jezerima, utvrđena u skladu sa međunarodnim ugovorom.

*Granični pojas*²² - je područje koje se prostire do 10 kilometara od granične linije u dubinu teritorije BiH.

*Zaštitno područje*²³ - je pojas koji se prostire do 300 metara od granične linije u dubinu teritorije BiH.

*Zajednički granični prelaz*²⁴ - je svaki granični prelaz na teritoriji BiH ili na teritoriji susjedne države na kojem granične službe BiH i granične službe susjedne države vrše provjeru ulaza i izlaza, jedni za drugima, u skladu sa svojim zakonima i na osnovu bilateralnog sporazuma.

*Nadzor granice*²⁵ - podrazumijeva primjenu radnji i postupaka između graničnih prelaza i na graničnim prelazima izvan utvrđenog radnog vremena, a kojim se sprečava izbjegavanje graničnih provjera.

Nadzor granice obavlja GP BiH s ciljem sprečavanja neovlašćenih prelazaka državne granice, suzbijanja prekograničnog kriminala i preduzimanja mjera prema licima koja su prešla državnu granicu na nedozvoljen način.

U skladu s postojećim ili predviđenim rizicima i prijetnjama, a s ciljem obavljanja poslova nadzora granice, GPBiH preduzima odgovarajuće mjere i radnje usmjerene na sprečavanje i odvratanje lica od izbjegavanja provjera na graničnim prelazima.

---

²⁰ Zakon o Graničnoj kontroli Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 53/09,47/14) član 3. tačka i.

²¹ Zakon o Graničnoj kontroli Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 53/09,47/14) član 3. tačka a.

²² Zakon o Graničnoj kontroli (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 53/09,47/14) član 3. tačka c.

²³ Zakon o Graničnoj kontroli Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 53/09,47/14) član 3. tačka d.

²⁴ Zakon o Graničnoj kontroli Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 53/09,47/14) član 3. tačka f.

²⁵ Zakon o Graničnoj kontroli Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 53/09,47/14) član 3. tačka j.

*Sigurnost*²⁶ - podrazumijeva općenito stepen zaštićenosti ljudi od različitih oblika njihova ugrožavanja, zaštitu materijalnih i kulturnih dobara itd. U političkom smislu sigurnost podrazumijeva stepen zaštite države od ugrožavanja iznutra i izvana (unutarnja i vanjska sigurnost).

*Krivično djelo*²⁷ - je protivpravno djelo koje je zakonom propisano kao kazneno djelo, čija su obilježja propisana zakonom i za koje je zakonom propisana krivično-pravna sankcija.

*Krijumčarenje migranata*²⁸ - Ujedinjene nacije krijumčarenje migranata definišu kao aktivnost kojom se direktno ili posredno ostvaruje finansijska ili druga materijalna korist ilegalnim ulaskom osobe u zemlju čiji nije državljanin ili u kojoj nema stalni boravak.

Razlikuje se od trgovine ljudima jer uključuje saglasnost migranata i završava dolaskom migranata na dogovoreno odredište.

*Trgovina ljudima*²⁹ - podrazumijeva regrutovanje, transport, prebacivanje, smještaj ili prijem osoba, pod prijetnjom ili upotrebom sile ili ostalih oblika prinude, otmice, zastrašivanja, prevare, zloupotrebe moći ili zloupotrebe stanja ranjivosti osoba, davanje ili primanje novca ili drugih sredstava radi postizanja kontrole nad nekom osobom, sa ciljem iskorištavanja.

*Terorizam*³⁰ – organizirana i sistematska primjena nasilja sa namjerom da se izazivanjem straha i lične nesigurnosti građana naruši autoritet države ili ostvare neki od političkih ciljeva.

*Readmisija*³¹ - predstavlja termin proizašao od engleske reči *re-admission*, koja u prevodu znači – ponovni prihvata. Readmisija je pojam koji predstavlja povratak osoba koja neosnovano borave na teritoriji neke države u zemlje njihovog porijekla. Prema definiciji, readmisija podrazumijeva prisilno ili dobrovoljno vraćanje lica koja neosnovano borave na teritoriji određene države u zemlje njihovog porijekla. U najvećem broju slučajeva radi se o osobama koje traže azil, osobama koja nemaju identifikaciona dokumenta, ali postoje i slučajevi kada je riječ o osobama kojima je istekla putna isprava, viza i slično.

---

²⁶ Beridan, I. Tomić, I. Kreso, M. (2001), *Leksikon Sigurnosti*, DES Sarajevo, Sarajevo.

²⁷ Krivični zakon Bosne i Hercegovine (Sl.glasnik br. 3/2003, 32/2003- isp.,37/2003, 54/2004, 61/2004, 30/2005, 53/2006, 8/2010, 47/2014, 22/2015, 40/2015 i 35/2018) član 20.

²⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A32006D0616> pristupljeno 10.12.2022.

²⁹ <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/ProtocolTraffickingInPersons.aspx> pristupljeno 15.12.2022.

³⁰ Beridan, I. Tomić, I. Kreso, M. (2001), *Leksikon Sigurnosti*, DES Sarajevo, Sarajevo.

³¹ <https://www.znacenjereci.com/readmisija/#more-1967> pristupljeno 27.11.2022.

*Frontex-Fronteks*³² - Agencija za evropsku graničnu i obalnu stražu, osnovana je 2004. godine kako bi pomogla zemljama EU-a i zemljama pridruženima šengenskom prostoru pri zaštiti vanjskih granica područja slobodnog kretanja unutar EU-a. Kao agencija EU-a, Fronteks se finansira iz proračuna EU-a kao i doprinosima zemalja pridruženih šengenskom prostoru. Agencija je proširena 2016. te je postala Agencija za evropsku graničnu i obalnu stražu, pri čemu je proširila svoju ulogu s migracijskih kontrola na upravljanje granicama i preuzela veću odgovornost za prekogranični kriminal. Fronteks je sada jedno od najvažnijih tijela Evropske unije u području slobode, sigurnosti i pravde. Operacije potraga i spašavanja također su službeno postale dio nadležnosti Agencije svaki put kada se takve situacije dogode u kontekstu nadzora morskih granica.

3. Ciljevi istraživanja

3.1. Društveni cilj istraživanja

Društveni cilj se ogleda u potrebi za prikupljanjem, prezentacijom i tumačenjem relevantnih činjenica o ulozi GP BiH u borbi i prevenciji ilegalnih migracija, na njenim vanjskim granicama prema susjednim zemljama stoga smatram da će ovo istraživanje značajno pomoći stručnjacima prilikom rješavanja sigurnosnih pitanja ilegalnih migracija. Posljedice koje ostavljaju za sobom ilegalne migracije su kompleksne tako da je pred sigurnosnim agencijama kontinuiran zadatak borbe, praćenja i procjenjivanja situacije kako bi se u datom trenutku adekvatno odgovorilo svim izazovima. Analitički izvještaji Evropske komisije prikazuju da Bosna i Hercegovina treba da poboljša svoje tehničke kapacitete za brzu reakciju na migracijske pojave. Granična policija Bosne i Hercegovine, kao dio sistema sigurnosti države Bosne i Hercegovine, iako ima jednu od glavnih uloga u prevenciji i borbi protiv ilegalnih migracija, nije u mogućnosti da sama odgovori svim izazovima koji se javljaju kao primarna i pr pratna pojava (sigurnost granice, kontrola protoka migranata, krijumčarenje ljudi, trgovina ljudima, krivotvorenje dokumenata, itd.), pa je prisiljena tražiti ispomoć drugih organizacijskih jedinica u sklopu Ministarstva sigurnosti na državnom

---

³² <https://frontex.europa.eu/> pristupljeno 27.11.2022.

nivou, kao i svih ostalih učesnika u sigurnosnim strukturama na nižim nivoima vlasti, jer sve agencije postupaju prema Zakonu o strancima Bosne i Hercegovine.

Pored toga što je GP BiH stalno prisutna na terenu, ona nije kadrovski i tehnički osposobljena da adekvatno reaguje na sve izazove koji se javljaju kao posljedica ilegalnih migracija. Za angažovanje njenih materijalnih i ljudskih resursa na nivou njenih operativnih obaveza i ovlaštenja, nisu potrebne specijalne dozvole i posebne procedure, ali su one davno premašile kapacitete i mogućnosti sadašnje sistematizacije GP BiH.

4. Sistem hipoteza

”Hipoteze su osnovane organizovane pretpostavke o predmetu istraživanja, iskazane u obliku stavova-sudova.”³³

4.1. Generalna hipoteza

”Generalna hipoteza se odnosi na cjelinu predmeta istraživanja i izražava generalni stav o nepoznatim i naučno neverifikovanim odlikama i činiocima predmeta istraživanja.”³⁴

Generalna hipoteza: Za vrijeme migrantske krize Granična policija Bosne i Hercegovine u periodu od 2015 do 2022 godine, postala je ključni mehanizam sprovodeći mjere iz svoje nadležnosti, sa ciljem osiguranja nepovredivosti državne granice-teritorije Bosne i Hercegovine. GP BiH je provodila sve zakonske mjere i radnje prilikom rješavanja migrantske krize u BiH i najveći doprinos je imala postupajući prema članu 37. Zakona o graničnoj kontroli Bosne i Hercegovine.

---

³³ Termiz, Dževad (2009), *Metodologija društvenih nauka: drugo dopunjeno i prošireno izdanje*, NIK ”Grafit” Lukavac, Lukavac, str. 226.

³⁴ Termiz, Dževad (2009), *Metodologija društvenih nauka: drugo dopunjeno i prošireno izdanje*, NIK ”Grafit” Lukavac, Lukavac, str. 228.

4.2. Posebne-pojedninačne hipoteze

Granična policija Bosne i Hercegovine, a u saradnji sa drugim institucijama i građanima i poduzimanjem mjera iz svoje nadležnosti, usmjerena je na očuvanje sigurnosti života građana Bosne i Hercegovine. Uloga Granične policije Bosne i Hercegovine u sprečavanju ilegalnih migracija definisana je domaćim i međunarodnim zakonima i pravilnicima. Preventivno i represivno djelovanje GP BiH je značajan sigurnosni faktor.

5. Način istraživanja

Imajući u vidu da rad ima teorijsko-empirijski karakter, upotrebljeno je više metoda u dokazivanju generalne i izvedbenih hipoteza.

- Opšte naučne metode:

Deskriptivna metoda - kao znanstvena metoda podrazumijeva postupak opisivanja pojava i predmeta kao i njihovih veza i odnosa, ali bez znanstvenog objašnjavanja i tumačenja.

Statistička metoda - prikupljanje više vrsta podataka kao što su kvantitativni, kvalitativni, hronološki podaci koji će poslužiti u određivanju svojstva, osobina, karakteristika ilegalnih migracija u datoj situaciji kao predmet istraživanja.

Komparativna metoda - utvrđivanje sličnosti i razlike između određenih podataka o ilegalnim migracijama u različitom vremenskom periodu u kojima je GP BiH uzela aktivno učešće.

Hipotetičko-deduktivna metoda - metoda kojom se dolazi do konkretnih zaključaka o predmetu istraživanja tj. ilegalnih migracija koje proizilaze iz podataka dobivenih statističkom i komparativnom metodom.

- Osnovne naučne metode:

Analitičko-sintetička metoda - poslužit će za analizu više dokumenata GPBiH sa različitim podacima, kako bi se sintetizovali samo oni podaci koji se tiču zadane teme predmeta istraživanja.

- Metode prikupljanja podataka:

Metoda analize sadržaja – izvršena je analiza različitih izvještaja koji imaju vezu sa ilegalnim migracijama na nivou GP BiH, prikupljeni od strane Ureda za operacije GP BiH.

6. Vremensko i prostorno određenje istraživanja

Vremensko određenje predmeta istraživanja dominantno obuhvata period od 2019. godine do kraja 2022. godine jer je i to period u kojem se dešava veliki priliv ilegalnih migranata u Evropsku uniju, preko tzv. Balkanske rute krakom koji ide preko teritorije naše Bosne i Hercegovine. Migracijom stranih državljana dolazi do internacionalizacije problema migracija i njenih propratnih sadržaja koji se samim tim reflektuju na sigurnosni sistem BiH. Zadano vremensko određenje predmeta istraživanja sadrži sve elemente neophodne za potvrđivanje glavne hipoteze u radu.

Prostorno određenje istraživanja će obuhvatiti granični pojas i graničnu liniju Bosne i Hercegovine sa susjednim zemljama kao i unutrašnjost teritorije Bosne i Hercegovine.

Prvi dio

MIGRACIJE

1. Migrantska kriza

Svako ko isključi čitave regione svijeta i populacione grupe iz prosperiteta i društvenog učešća ne treba da bude iznenađen ako se društva raspadnu i ljudi postanu vjersko-ideološki ekstremisti ili teže sopstvenoj zemlji. „Prava prijetnja našem društvu leži u dinamici globalnog kapitalizma. To znači da je imperativ da branimo naše zapadne vrijednosti i, u tom cilju oslobodimo se nerealnog empatičnog razmišljanja i da se realno suočimo sa stranim kulturama kako bismo koegzistirali sa njima.“³⁵

Posljednjih godina svijet se suočava s najvećim masovnim kretanjem ljudi od Drugog svjetskog rata. U Evropsku uniju ušlo je više od milion izbjeglica i migranata, od kojih je velika većina pobjegla od rata i nasilja u Siriji i drugim problematičnim zemljama. EU je postigao dogovor o nizu mjera za rješavanje te krize, među ostalim onima za uklanjanje temeljnih uzroka krize te znatno povećanje pomoći ljudima kojima je potrebna humanitarna pomoć unutar i izvan EU-a.

Poduzimaju se koraci za premještanje tražitelja azila koji su već u EU-u, preseljenje ljudi iz susjednih zemalja kojima je potrebna pomoć i povratak osoba koje ne ispunjavaju uvjete za azil.

EU povećava razinu sigurnosti na granicama uspostavljanjem nove granične i obalne straže, suzbijanjem krijumčarenja ljudi i ponudom sigurnih načina zakonitog ulaska u EU. Mnoge ugrožene osobe dolaze u EU da bi zatražile azil tj. oblik međunarodne zaštite za ljude koji bježe iz matičnih zemalja i ne mogu se u njih vratiti zbog opravdanog straha od progona. EU ima zakonsku i moralnu obvezu zaštititi one kojima je to potrebno.

Države članice odgovorne su za razmatranje zahtjeva za azil te za odlučivanje o tome tko će dobiti zaštitu. No nije svima koji dolaze u Evropu potrebna zaštita. Mnogi ljudi napuštaju domovinu jer se nadaju boljem životu. Oni se često nazivaju ekonomskim migrantima koje su nacionalne vlade dužne vratiti u matičnu zemlju ili u drugu sigurnu zemlju kroz koju su prošli ako se ne udovolji njihovu zahtjevu za azil. Hiljade ljudi poginulo je na moru u pokušaju da se domognu EU-a. Gotovo

---

³⁵ Žižek, Slavoj (2015), *Nova borba između klasa-Istiniti razlozi za bjeg od terora*, Ulštain Streitšrift, Berlin.

99.9 % izbjeglica i migranata platili su organiziranim kriminalcima i krijumčarima ljudi prebacivanje preko granice. Podatke o iznosu koji se plaća za jedno lice koje se krijumčari dobijeni od policijskih službenika Savezne Republike Njemačke iznosi 7500 Eura. Zbog toga su poznati kao „neregularni” migranti tj. migranti koji u EU nisu ušli na zakonit način.

Zbog potrebe da se ljudi opskrbe hranom, vodom i skloništima, stvara se golem pritisak na resurse nekih država članica EU-a. To se posebno odnosi na Grčku i Italiju, zemlje prvog ulaska većine izbjeglica i migranata u EU. Za mnoge od njih konačan je cilj stići do drugih zemalja EU-a poput Njemačke ili Švedske. To je prouzrokovalo poteškoće i u državama članicama kroz koje su migranti prolazili npr. u Hrvatskoj, Mađarskoj, Austriji i Sloveniji, da bi stigli do krajnjeg odredišta. U velikom dijelu Evropske unije, unutar šengenskog prostora, ljudi se mogu slobodno kretati bez unutarnjih graničnih kontrola, ali su zbog priliva izbjeglica neke države članice ponovno uspostavile kontrole na svojim granicama s drugim zemljama EU-a. Kao što su dolaskom migranata neke države članice pogođene više od drugih, tako i broj zahtjeva za azil nije ravnomjerno raspoređen među njima. EU je nedavno postigao sporazum s Turskom s ciljem zaustavljanja nekontroliranog priliva migranata preko jedne od glavnih ruta u Egejskome moru. Sporazumom se također predviđaju zakoniti načini ulaska izbjeglica u Evropu. Posljedica toga bilo je znatno smanjenje broja izbjeglica i migranata koji dolaze iz Turske.

2. Politika migracija

Bez obzira u kom se obliku migracije odvijale (bile one legalne ili ilegalne) one moraju biti uređene. Uređene mogu biti:

- ukoliko je određena migraciona politika,
- ukoliko se planski, smisleno i organizirano upravlja migracijskim kretanjima,
- ukoliko se da puni doprinos reguliranju migracija na regionalnom i širem nivou.

Politika migracija se mora temeljiti na četiri osnovna principa:

- princip zakonitosti – potrebno je uspostaviti sistem mjera i aktivnosti za djelotvorno upravljanje migracijama tako da se povećavaju mogućnosti za dobrobit kako za migrante tako i za državu, uz istovremeno smanjivanje nezakonitih migracija i trgovine ljudima;

- princip integracije – kroz senzibiliziranje javnosti i aktivniju ulogu vladinog i nevladinog sektora osigurati okruženje koje će pridonijeti integraciji stranaca u društvo;
- princip sigurnosti države i njenih građana – osigurati zaštitu i mogućnost brzog djelovanja službi nadležnih za sigurnost u slučajevima nezakonitih migracija ili većih migracijskih valova;
- princip međunarodne suradnje – osigurati dijalog i suradnju sa zemljama porijekla kao i s trećim državama kako bi se vanjska politika, u dijelu koji se odnosi na migracije, uskladila i povezala s ciljevima migracijske politike.

Plansko, smisljeno i organizaciono upravljanje migracijama podrazumjeva potrebu nadzora migracijskih kretanja kroz mjere kojima će se podsticati zakonite migracije, a poduzimati mjere kojima će se sprečavati nezakonite migracije, trgovina ljudima i krijumčarenje i to kroz:

- politiku viza,
- integrisano upravljanje granicom,
- pravno uređenje boravka,
- pravo na ostvarivanje međunarodne zaštite i
- povratak (readmisija).

Doprinos regulisanju migracionih kretanja na regionalnom nivou u sebi sadrži uspostavu saradnje sa zemljama regiona i šire, praćenje učinkovitosti, dosljednu primjenu prihvaćenih mjera, usklađenost između ciljeva, mehanizama i učinaka migracijske politike s ciljem neprekidnog prilagođavanja novim okolnostima i procesima.³⁶

Osnovne informacije o Bosni i Hercegovini

Površina BiH iznosi 51.197 km². Prema zadnjem popisu stanovništva u njoj je nastanjeno 3.531.159 (popis iz 2013.godine). Glavni grad Bosne i Hercegovine je grad Sarajevo.

Njena najniža tačka nalazi se u gradu Neumu, 0 m, a najviša tačka na planini Maglić u blizini grada Foča, u visini od 2386 m. Dužina njene obalne linije iznosi 21,2 km. Narodi koji nastanjuju njen teritorij su Bošnjaci, Srbi, Hrvati i Ostali. Službeni jezici u Bosni i Hercegovini su: bosanski, srpski i hrvatski.

---

³⁶ Vijeće Ministara Bosne i Hercegovine, Strategije u oblasti migracija, Akcioni plan 2008-2011, Sarajevo, str. 10.

Bosna i Hercegovina se nalazi u središnjem dijelu Balkanskog poluotoka. Na sjeveru, zapadu i jugozapadu graniči s Republikom Hrvatskom, a na istoku i jugu sa državama Srbijom i Crnom Gorom. Bosna i Hercegovina ima mali izlaz na more u dužini od oko 21 km obalne linije kod Neuma. Bosna i Hercegovina se administrativno dijeli na Federaciju Bosne i Hercegovine (51%) i Republiku Srpsku (49%). Federacija BiH se dijeli na 10 kantona, a kantoni na općine. Republika Srpska administrativno se dijeli na općine. Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, koji postoji pod suverenitetom Bosne i Hercegovine i spada pod nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine, čiji je teritorij u zajedničkoj svojini entiteta, jedinica je lokalne samouprave sa vlastitim institucijama, zakonima i propisima, i sa ovlaštenjima i statusom konačno propisanim odlukama Arbitražnog tribunala za spor u vezi s međuentitetskom linijom razgraničenja u oblasti Brčkog (Amandman I na Ustav BiH).³⁷

3. Migrantska kriza u Evropskoj uniji i Bosni i Hercegovini

Evropske države su već duže vrijeme poželjna destinacija migrantima, uglavnom Bliskog istoka i sjeverne Afrike, koji dolaze na područje Evrope s nadom da će u razvijenim zapadnim državama dobiti priliku za bolji život. 2015. godine je migrantska kriza počela dobijati razmjere jedne od najvećih humanitarnih kriza kada su se izbjeglice u sve većem broju odlučivale za rute prema Evropi. Bosna i Hercegovina se krajem 2017. godine susrela s masovnim pokušajima nezakonitih prelazaka državne granice, a trend nezakonitih ulazaka (i pokušaja nezakonitih ulazaka) pojačan je 2018. godine i nastavio se do danas, posebno u ljetno vrijeme i u boljim vremenskim uvjetima. Geografski položaj Bosne i Hercegovine, na raskrsnici puteva od Istoka prema Zapadu, čini ju pogodnom za tranzit migranata na putu prema državama Zapadne Evrope. Migrantski pritisak se postepeno prebacio na Bosnu i Hercegovinu te ona postaje tzv. „pod ruta“ Zapadno-balkanske rute. Veliki broj migranata koji su u tranzitu i koji su se zadržali na teritoriju Bosne i Hercegovine stvorio je ozbiljan izazov za državu s ograničenim institucionalnim kapacitetima za rješavanje migrantske krize.

---

³⁷ https://bs.wikipedia.org/wiki/Bosna_i_Hercegovina pristupljeno 20.12.2022.

Najveći migracijski pritisak je na dijelu državne granice na području Višegrada, Foče, Zvornika, Trebinja, Bijeljine gdje državnu granicu u većem dijelu čini rijeka Drina tako da nezakoniti migranti pokušavaju ući na područje Bosne i Hercegovine izbjegavajući graničnu kontrolu, uz pomoć čamaca i drugih pomagala za prelazak rijeke Drine, iz smjera Srbije. Od 2015. godine, Granična policija BiH kontinuirano vodi borbu nezakonitih prelazaka ili pokušaja nezakonitog prelaska državne granice. Najviše migranata, prema državljanstvima, koji su posljednjih godina zatečeni u nezakonitom prelasku ili pokušaju nezakonitih prelazaka državne granice su državljani Pakistana, Afganistana, Bangladeša i drugi.³⁸

Nezakonite migracije kao globalan svjetski problem već duže vrijeme su glavna tema svjetskih, a posebno evropskih lidera. Velika brojka ljudi koja je trenutno u pokretu s ciljem migriranja je, mogli bismo reći više nego zabrinjavajuća. S obzirom da je, kako je već spomenuto, Bosna i Hercegovina na geostrateškoj poziciji, gdje se povjesno gledano niti jedan važniji događaj nije dogodio, a da se njegove posljedice nisu osjetile i u Bosni i Hercegovini, s punim pravom plaši da će zasigurno migracijska kretanja, terorizam i organizirani kriminal kao pojave imati direktan uticaj na bezbjedonosno stanje u Bosni i Hercegovini, a posljedično i na proces evropskih integracija i preuzetih obaveza u oblasti međunarodne saradnje.

1.1. Ključni nalazi i razmatranja Fronteksa

Sveukupno, veliki pritisak primijećen pri izlasku s Balkana preko sjevernih granica, posebno s Mađarskom, donekle je u kontrastu s relativnom stabilnošću/ograničenim porastom uočenim u ilegalnim ulascima u regiju preko južnih granica s Grčkom i Bugarskom.

Sezona igra ključnu ulogu u uticaju na mobilnost i pritisak migranata na sjeveru i jugu regije.

Migranti koji su već u regiji i oni koji još uvijek uspijevaju tamo oputovati (s juga ili čak zračnim putem pod bezviznim režimima) izdržavaju veći pritisak na sjeveru područja jer nailaze na prepreke koje sprečavaju njihovo daljnje kretanje.

---

³⁸ Galić, Zoran (2022), "Migrantska kriza u Bosni i Hercegovini i povećanje učinkovitosti kontrole državne granice", *Defendologija*, Vol. 26, Banja Luka, No. 49-50, str. 87.

Dakle, pojačane granične kontrole sprečavaju daljnja kretanja, ali vjerojatno i dovode do ciklusa ponovljenih (neuspjelih) pokušaja prelaska koji održavaju pritisak na granicama.

Važne su percepcije migranata o 'šansama za uspješan prelazak granice'. Neki bi mogli nastaviti s pokušajima ilegalnih prelazaka dok prihvataju višestruke neuspjehe pokušaje u nadi da će na kraju uspjeti preći. Lijepo vrijeme koje smanjuje potrebu za skloništem i hitnosti dolaska na krajnja odredišta može pogodovati takvom ponašanju.

Stalna prisutnost migranata u pograničnim područjima (i formiranje skupina) mogla bi povećati koordinaciju između migranata/krijumčara u organiziranju ponovljenih pokušaja prelaska. Jurišanje na tehničke prepreke, taktika odvratanja pažnje ili upotreba nasilja za prelazak mogli bi postati rašireni. Usljed stalnog pritiska, može se procijeniti da će neki migranti na kraju uspjeti napustiti regiju i uključiti se u daljnja sekundarna kretanja.

Višestruki neuspjeh u prelasku preko Mađarske također može natjerati neke migrante da istraže dodatne rute. Dakle, iako će privlačnost izravne rute preko Mađarske vjerojatno potrajati, povećani pritisak može se očekivati i duž drugih manje popularnih pod-ruta (Bosna i Hercegovina-Hrvatska ili Srbija-Rumunjska), osobito tokom ljeta kada lijepo vrijeme nekim migrantima čini preusmjeravanje preko težeg terena donekle prihvatljivim.

Može se očekivati da će migranti koji su još prisutni u proširenoj regiji istočnog Mediterana/zapadnog Balkana zadržati pritisak na granicama dok se pokušavaju kretati prema sjeveru kako bi došli do zapadnoevropskih zemalja. Kapaciteti upravljanja granicama zemalja Zapadnog Balkana, kontinuirane mjere prevencije i percepcije migranata o pristupačnosti ove rute ostat će ključni u određivanju razine migracijskog pritiska usred povoljnih sezonskih faktora.

Usljed oporavljene globalne mobilnosti i ponovno uspostavljenih putnih veza sa zapadnim Balkanom, migranti koji uživaju bezvizni pristup jednoj ili više zemalja u regiji mogu sve više zloupotrijebiti ovu opciju kako bi se kasnije uključili u daljnja ilegalna kretanja.

Dugoročno gledano, ako dolasci kopnenim i morskim rutama istočnog Mediterana ostanu pod kontrolom, a zloupotreba liberalizacije viznog režima se riješi, može se očekivati da će migranti koji su još na putu na kraju uspjeti izaći iz regije (nakon višestrukih neuspjelih pokušaja koji

održavaju pritisak na granicama, neki će uspjeti putovati dalje), u konačnici smanjujući njihovu ukupnu prisutnost i pritisak na granicama.

Pojačane kontrolne aktivnosti i saradnja i dalje su potrebni, budući da krive percepcije o olakšavanju tranzita preko Balkana mogu imati privlačan učinak u široj regiji, sve do istočnog Mediterana ili čak zemalja porijekla (za one s bezviznim pristupom Balkanu).

Otpornost i sposobnost Turske da upravlja svojim granicama i dalje će igrati važnu ulogu u uticanju na situaciju u analiziranoj regiji. Odnosi na visokoj razini između Turske, njezinih susjeda iz EU-a i same EU.³⁹

1.2.Pregled situacije u istočnom Mediteranu

Migracijski pritisak u istočnom Mediteranu/zapadnom Balkanu ostaje u funkciji razvoja dalje na istok u raznim zemljama porijekla i tranzita iz srednje, južne Azije ili Bliskog istoka. Otpornost i odlučnost Ankare da zaštiti svoje granice stoga su važni faktori u upravljanju migracijskim kretanjima u ovoj regiji, budući da se Turska nalazi između ključnih izvorišnih područja migracija i EU-a, a istovremeno prima blizu četiri miliona migranata.

U 2021. godini Turska je izvijestila o sprečavanju više od 47 000 isplavljanja (uglavnom presretanih na moru, ali i u obalnim područjima) prema Grčkoj, dok je u razdoblju od januara do juna 2022. godine broj takvih sprečavanja bio oko 15 000 (s trendom rasta od aprila). Ipak, broj otkrivenih dolazaka migranata na grčke Egejske otoke pao je za 62% u 2021. u usporedbi s 2020. godinom (na oko 3670).

U januaru i junu 2022. godine migracijski pritisak u istočnom Egeju povećao se u usporedbi s prvom polovinom 2021. (tj. oko 2 200 dolazaka na egejske otoke u odnosu na oko 1 300 u prvoj polovini 2021.), ali u usporedbi s prethodnim godinama (tj. 2019.) situacija je ostala uglavnom podnošljiva.

---

³⁹ Fronteksov Izvještaj o migracijama, Varšava 2022, str. 2.

Između januara 2021. i juna 2022. godine transferi s otoka na kopno (preko 16 000, od čega oko 2 250 u razdoblju od januara do juna 2022.) premašili su broj dolazaka i, zajedno s dobrovoljnim preseljenjima u druge države članice EU-a (oko 2 500 u 2021.) doprinijela je značajnom rasterećenju prihvatnih kapaciteta na otocima (tj. broj migranata pao je ispod 2 000 krajem juna 2022.).

U međuvremenu, na grčko-turskoj kopnenoj granici između januara 2021. i juna 2022. godine prijavljeno je približno 7 400 ilegalnih prelazaka granice (od čega oko 2 600 u razdoblju od januar do juna 2022.). Iako se smanjuje u usporedbi sa sličnim razdobljima prethodnih godina, kao što je 2018-2019., neki znakovi dugotrajnog pritiska primijećeni su 2022. godine (2 600 otkrivanja je za nekih 10% više nego u prvoj polovini 2021.).

Dostupni podaci ukazuju na sve veći migrantski pritisak i na bugarsko-turskoj granici. Podaci prijavljeni u ovom odjeljku ukazuju na oko 843 otkrivanja u 2021. (u usporedbi s manje od 150 u 2020.) i oko 460 u razdoblju od januara do juna 2022. (u usporedbi s oko 190 u istom razdoblju 2021.). Rastući pritisak na ovom dijelu ukazuje na kontinuiranu potragu migranata, koji su još uvijek u Turskoj, za alternativnim putevima.⁴⁰

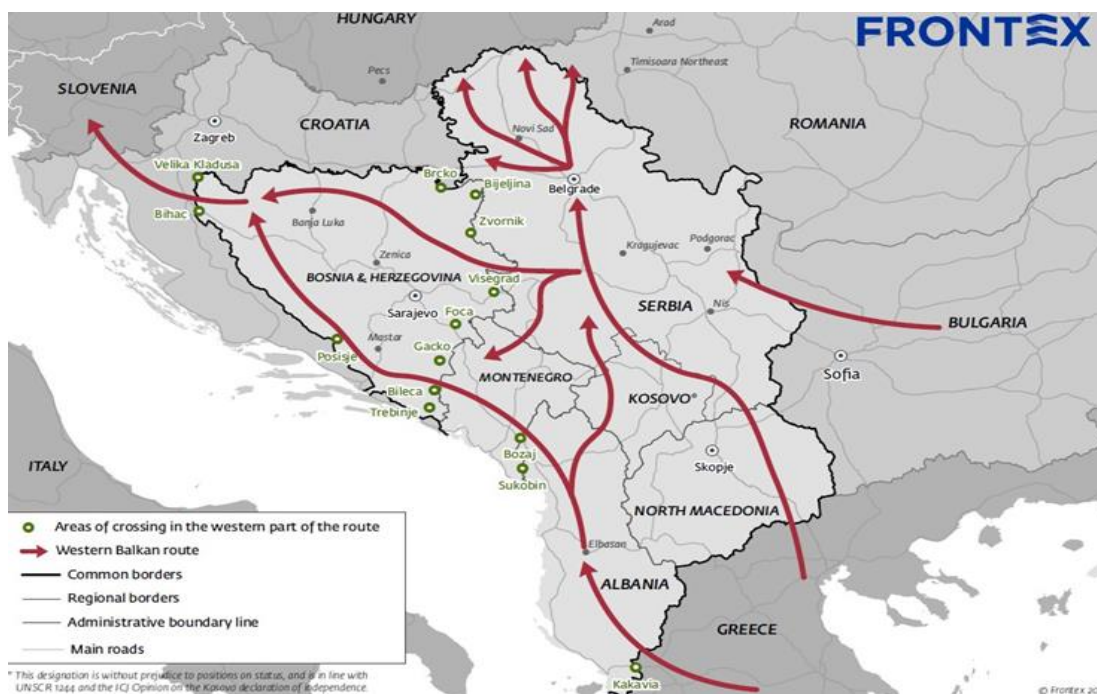
1.3.Pregled situacije na zapadnom Balkanu

Migracijski pritisak na Zapadnobalkansku rutu nastavili su održavati migranti koji su već prisutni u proširenoj regiji i općenito stabilan broj novopridošlica iz Turske, koji su krenuli dalje od juga prema sjeveru, sa istočnog Mediterana preko Albanije i Sjeverne Makedonije prema ostalim državama članicama EU-a. Neka državljanstva, oslobođena viza na zapadnom Balkanu, također povećavaju pritisak jer pokušavaju napustiti regiju bilo prema sjeveru bilo prema jugu. Južne granice između Albanije, Republike Sjeverne Makedonije i Grčke i dalje su ključna područja pritiska migranata koji žele proći zapadni Balkan na putu do željenih odredišta u

---

⁴⁰ Fronteksov Izvještaj o migracijama, Varšava 2022, str. 3.

drugim dijelovima Europe. Rast atraktivnosti bugarsko-srbijanske dionice također je primijećen u 2021-2022. godini.

Slika 1. Fronteksov prikaz kretanja ilegalnih migranata

Nepotrebno je reći da su pojačane aktivnosti granične kontrole koje su donesene u cijeloj regiji nastavile ometati njihova kretanja, što je dovelo do različitih reakcija (kao što su skretanja migracijskih tokova), višestrukih neuspjelih pokušaja prelaska granice kao i gomilanja migranata unutar regije. Pojačane preventivne aktivnosti ometaju daljnje putovanje iz regije, ali također rezultiraju velikim migracijskim pritiskom na granicama, jer migranti koji su već na putu (a pridružuju im se novopridošlice) sudjeluju u višestrukim pokušajima ilegalnog prelaska kako bi zaobišli prepreke na koje naiđu. (tj. informacije iz otvorenog izvora sugeriraju da se migranti upuštaju u nešto što je postalo poznato kao 'igra' gdje se u osnovi pregrupiraju i ponavljaju pokušaje prelaska u raznim šumskim područjima u blizini granične barijere, gdje je područje Subotice jedno od žarišta. Spominju se razne diverzijske taktike za odvratanje pažnje tijelima granične kontrole, u nadi da će prelasci u drugim područjima uspjeti).

Trajni pritisak na mađarsko-srbijanskoj granici može rezultirati time da neki migranti na kraju uspiju nastaviti dalje unatoč kontinuiranim mjerama prevencije koje se provode na ovom dijelu,

te višestrukim neuspjelim pokušajima. To donekle može objasniti nedavno prijavljen porast sekundarnih kretanja u smjeru Mađarska-Austrija u periodu februar-juni 2022. godine (slika 1).

U međuvremenu, pojačane preventivne aktivnosti koje ometaju daljnja putovanja putem izravnijih ruta kao što je Mađarska-Srbija također mogu dovesti do toga da se migranti udalje od 'igre' i traže alternativne rute. Osim toga, ljetna sezona vjerojatno pogoduje pokušajima prelaska preko inače manje pristupačnog terena (npr. planine, rijeke) i može dovesti do toga da više migranata riskira takve vrste putovanja. U tom kontekstu nedavno je uočen ponovni pritisak u smjeru BiH-Hrvatska, iako u manjoj mjeri u odnosu na stanje na mađarsko-srbijanskoj granici. Povećana mobilnost zabilježena je i na dionici Srbija – Rumunija.⁴¹

---

⁴¹ Fronteksov Izvještaj o migracijama, Varšava 2022, str. 6.

Drugi dio

SIGURNOSNE AGENCIJE U BOSNI I HERCEGOVINI

1. Gestrateški položaj Bosne i Hercegovine

Uloga geografskog položaja BiH u trasiranju prometnih koridora Evrope bila je kroz cijelu njenu historiju podložna uticajima geopolitičkih stajališta vele sila/najmoćnijih država. Teritorij današnje Bosne i Hercegovine uvijek je imao položaj zone razdvajanja dvaju moćnih. Uloga vječite tampon zone ili "cordon sanitaire, shoter belt-a ili devils belta". Jasno je da geografski faktori utiču na vanjsku politiku neke države, te se na osnovu toga formira njena geopolitička strategija. Smještaj BiH u Dinaridima je takav da ne izlazi širokom frontom na toplu mora, ali je ipak u okruženju središta.⁴²

2. Pojam sigurnosti ili bezbjednosti

Sigurnost

Pojam koji u najširem smislu podrazumijeva odsustvo potencijalnih i stvarnih opasnosti za pojedinca i društvo. Ako ne postoji zbiljska opasnost, govorimo o objektivnoj sigurnosti. Subjektivna sigurnost označava odsustvo straha od opasnosti kod pojedinca ili grupe. Unutarnja sigurnost odnosi se na unutarnje stanje društva ili države, dok vanjska sigurnost znači odsustvo opasnosti ili prijetnji od strane drugih država. Prema teoretičarima društvenog ugovora (Hobbes, Lock) upravo zbog straha za vlastiti život i imovinu, čovjek žrtvuje svoju prirodnu slobodu, napušta prirodno stanje te sklapanjem društvenog ugovora stvara državu koja mu svojim

---

⁴² https://www.academia.edu/7515485/GEOSTRATE%C5%A0KI_POLO%C5%BDAJ_Bi_H pristupljeno 29.12.2022.

instrumentima prisile (policija, sudstvo, vojska) garantira unutarnju i vanjsku sigurnost. Nakon prijetnje sveopćim ratom i ekološko-nuklearnom kataklizmom (Černobil, ozonske rupe), u posljednje vrijeme se sve više govori i o globalnoj sigurnosti. Tim se problemom, a sve više i problemom vanjske (lokalni ratovi) i unutarnje sigurnosti (ljudska i manjinska prava) bave različita tijela UN-a, uključujući Vijeće sigurnosti. U svom radu se oslanjaju na međunarodne standarde po kojima je sigurnost shvaćena kao društveno stanje u kojem je svakom građaninu zajamčen njegov fizički integritet, opstanak, odgoj i obrazovanje, odgovarajući životni standard, pravna sigurnost, mirovinska sigurnost u starosti itd.⁴³

Državna bezbjednost

Sigurnost predstavlja jedan od fundamentalnih i egzistencijalnih fenomena djelovanja ljudskog bića u svim njegovim epohama razvoja, bilo da se radi o sigurnosti individue, zajednice, društva, države ili grupe država, a sve u cilju osiguravanja, njegovih osnovnih društvenih vrijednosti za uspostavom, očuvanjem i razvojem svoga postojanja.

Sigurnost prema definici je stanje u kojem je obezbijeden uravnotežen fizički, duhovni, društveni i materijalni opstanak pojedinca i društvene zajednice u odnosu prema drugim pojedincima, društvenim zajednicama i prirodi.⁴⁴

Abazović jasno naglašava da i u bosanskom jeziku razlikujemo npr. državnu bezbjednost i recimo, pravnu ili socijalnu sigurnost. Potrebno je obezbijediti sve preduvjete da na siguran način savladamo ove prepreke. Opća bezbjednost u našem društvu osnovna je pretpostavka za ličnu sigurnost u pravnom i materijalnom smislu; materijalno sam obezbijeden toliko da mi to osigurava stabilnu i mirnu starost."⁴⁵

Razvojem društvenih, političkih, naučnih i ekonomskih determinanti, koncept sigurnosti zauzima centralno mjesto u životu i radu čovjeka, njegove okoline i državne zajednice (djelatnost i funkcija). Sigurnost treba prvenstveno, posmatrati kao sistemsku djelatnost države. Sigurnost se treba shvatiti kao: cilj, vrijednost i interes i kao, funkcija, stanje i djelatnost.

---

⁴³ Abazović, Mirsad (2012), *Državna bezbjednost: Uvod i temeljni pojmovi, izmijenjeno i dopunjeno izdanje*, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Sarajevo, Sarajevo.

⁴⁴ Smajić, Mirza (12.11.2021.), *Predavanja na predmetu Unutrašnja sigurnost*, Fakultet političkih nauka, Sarajevo.

⁴⁵ Abazović, Mirsad (2002), *Državna bezbjednost: Uvod i temeljni pojmovi*, Fakultet kriminalističkih nauka Sarajevo, Sarajevo, str. 29.

U niže (osnovne) potrebe sigurnosti ubrajaju se fiziološke potrebe i potreba za sigurnošću, a u više se ubraja potreba za pripadanjem, ljubavlju, potrebu samopoštovanja i potreba samoaktualizacije. Samoaktualizacija se, u Maslowljevoj teoriji, odnosi na razvoj vlastitih potencijala i sposobnosti u području u kojem osoba djeluje. Teorija samoaktualizacije govori da svaki pojedinac može postići ovu razinu ukoliko se posveti onome što mu je važno i u čemu može biti uspješan.⁴⁶

Državna bezbjednost predstavlja djelatnost posebno određenih državnih organa na planu zaštite odgovarajućeg društveno-političkog poretka. Obim i okvir ove djelatnosti najčešće se određuju ustavom i zakonima, a objekti zaštite su osnove na kojima počiva dato državno uređenje (npr. vlasništvo nad sredstvima za proizvodnju, oblik vladavine, politički (pravni poredak, nacionalni, suverenitet, odnosno zaštita javnog poretka u cjelini)). Uobičajeno je razlikovanje bezbjednosti u užem i u širem smislu. Pod bezbjednošću u užem smislu najčešće se podrazumijeva djelatnost koja ima za cilj da obezbijedi, garantira ličnu i imovinsku bezbjednost utvrđenu ustavom i zakonima. Bezbjednost u širem smislu obuhvata djelatnost čiji je osnovni cilj obezbjeđenje i zaštita osnova na kojima počiva državno uređenje. Iz ovoga proizilazi da je osnovni zadatak državnih organa i službi kao što su policija, obavještajna i kontraobavještajna služba i neki drugi organi državne uprave pravosuđa da osiguraju sigurnost njenih građana.

3. Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine

Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine je središnje tijelo Bosne i Hercegovine nadležno za unutarnju sigurnost države. Ministarstvo je utemeljeno Zakonom o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine koji je stupio na snagu u decembru 2002.godine. Ministarstvo sigurnosti BiH nadležno je za:

- zaštitu međunarodnih granica, unutarnjih graničnih prelaza i regulisanje saobraćaja na graničnim prelazima Bosne i Hercegovine;

---

⁴⁶ <http://www.istrazime.com> pristupljeno 10.12.2022.

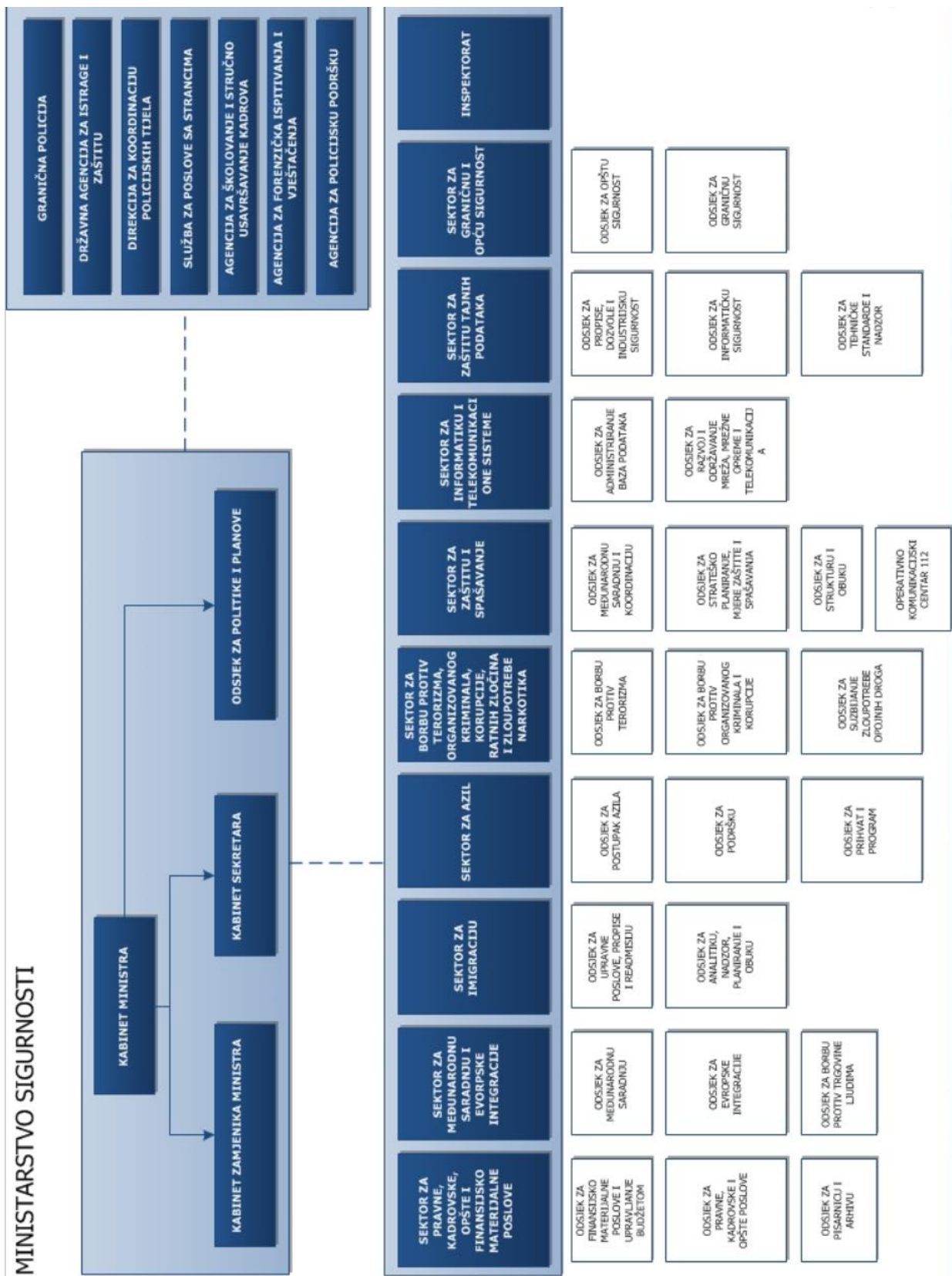
- sprečavanje i otkrivanje počinitelja kaznenih djela terorizma, trgovine drogom, krivotvorenja domaće i strane valute i trgovine ljudima i drugih kaznenih djela s međunarodnim ili međuentitetskim elementom;
- međunarodnu saradnju u svim područjima iz nadležnosti Ministarstva (saradnja s Interpolom, Europolom, SELEC-om, FRONTEX-om, MARRI-om itd.);
- zaštitu osoba i objekata;
- prikupljanje i korištenje podataka od značaja za sigurnost Bosne i Hercegovine;
- organizaciju i usaglašavanje aktivnosti entitetskih ministarstava unutarnjih poslova i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u ostvarivanju sigurnosnih zadataka u interesu Bosne i Hercegovine;
- provođenje međunarodnih obveza i saradnju u provođenju civilne zaštite, koordiniranje djelovanja entitetskih služba civilne zaštite u BiH i usklađivanje njihovih planova za slučaj prirodne ili druge nesreće koje zahvataju teritorij Bosne i Hercegovine, i donošenje programa i planova zaštite i spašavanja;
- kreira, skrbi se i provodi politiku useljavanja i azila u Bosni i Hercegovini;
- uređuje procedure i način organizacije službe vezano za kretanje i boravak stranaca u Bosni i Hercegovini;
- pružanje podrške policijskim tijelima Bosne i Hercegovine;
- školovanje i stručno usavršavanje kadrova u skladu s potrebama policijskih tijela Bosne i Hercegovine i drugih službi i agencija iz oblasti sigurnosti;
- forenzička ispitivanja i vještačenja.
-

Organizaciona struktura Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine: Sektor za zaštitu i spašavanje, Sektor za pravne, kadrovske, opšte i finansijsko-materijalne poslove, Sektor za međunarodnu saradnju i evropske integracije, Sektor za imigraciju, Sektor za azil, Sektor za borbu protiv terorizma, organizovanog kriminala, korupcije, ratnih zločina i zloupotrebe narkotika, Sektor za informatiku i telekomunikacione sisteme, Sektor za zaštitu tajnih podataka, Sektor za opću i graničnu sigurnost i Inspektorat.

U sastavu Ministarstva sigurnosti BiH nalaze se agencije koje imaju zadatak sprovođenja mjera sigurnosti teritorije BiH. Agencije sa samostalnom operativnošću su: Direkcija za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine, Granična policija Bosne i Hercegovine, Državna agencija za istrage i zaštitu, Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja, Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova, Agencija za policijsku podršku i Služba za poslove sa strancima.⁴⁷

---

⁴⁷ <http://msb.gov.ba/onama/struktura/?id=3057> pristupljeno 10.12.2022.

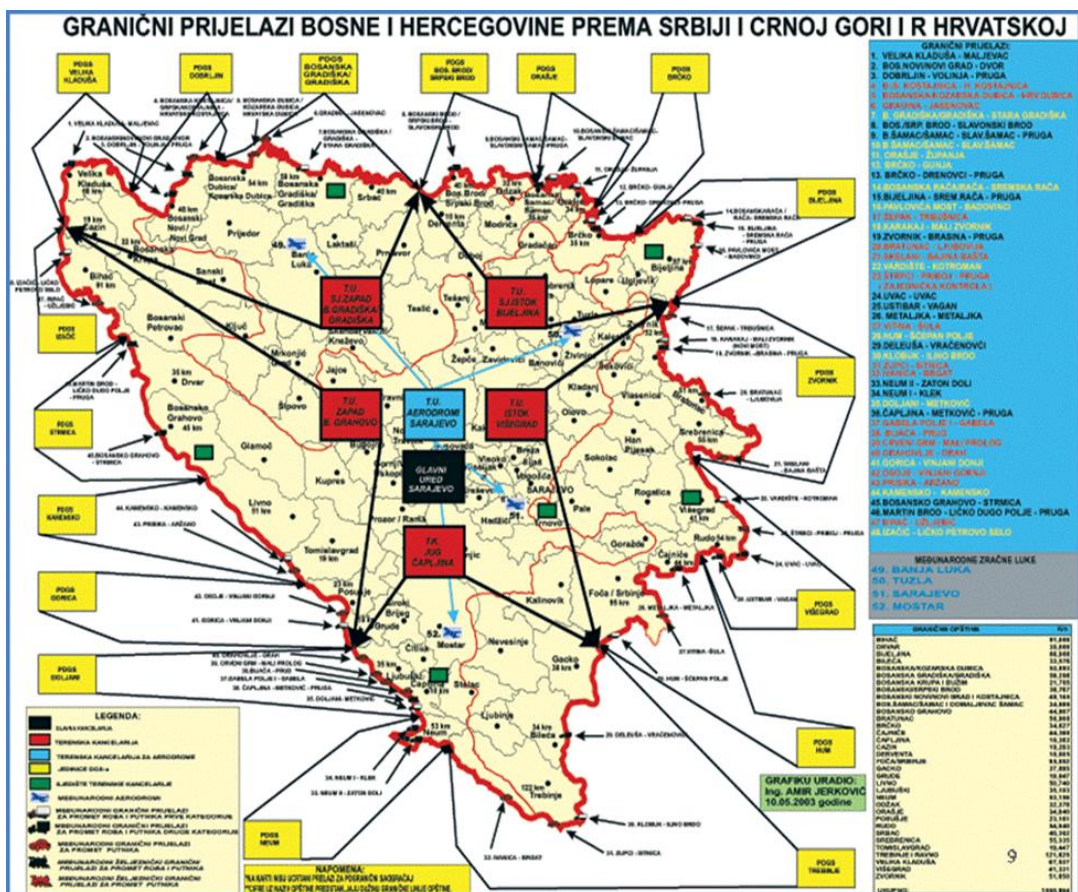
Slika 2. Organizaciona struktura Ministarstva sigurnosti BiH

3.1. Organigram Granične policije

Granična policija BiH prva je multietnička policijska agencija na državnoj razini. Upravna je organizaciju u sastavu Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine s operativnom samostalnosti, utemeljena radi obavljanja policijskih poslova u vezi s nadzorom i kontrolom prelaska granice BiH i drugih poslova propisanih zakonom. Granična policija BiH uspostavljena je na temelju Zakona o državnoj graničnoj službi BiH koji je u skladu sa svojim ovlastima 13. januara 2000. godine donio visoki predstavnik u BiH Wolfgang Petritsch. Granična kontrola obavlja se na 83 granična prelaza, od kojih je 55 međunarodnih i 28 za pogranični promet. Dan Granične policije se obilježava 6. juna.

Granična policija BiH vrši zaštitu oko 1.605 km državne granice BiH od čega je kopnene granice oko 828 km, a granice koju sačinjavaju rijeke, more i jezera su oko 777 km. Granični pojas obuhvata područje od 10 kilometara od granične linije u dubini teritorije BiH, te su radni zadaci unutar njegovog prostora na teritoriji BiH u skladu sa zakonskim ovlaštenjima. Državna granica BiH prema Crnoj Gori iznosi 275 km, od toga je 239 km kopnena granica, a 36 km riječna granica. Na dijelu državne granice BiH prema Srbiji dužina iznosi 332 km, oko 85 km je kopnena granica, a 247 km riječna granica. Na dijelu državne granice BiH prema Hrvatskoj dužina iznosi 998 km, oko 511 km prostire se kopnena granica, a 487 km riječna granica.

GP BiH je strukturirana s ciljem osiguranja koordinacije svih aktivnosti na centralnom, regionalnom i lokalnom nivou, tako da pruži visokospecijalizirane usluge potrebne za izvršenje zadataka iz svoje nadležnosti, kao i da osigura dvosmjernu razmjenu informacija između centralnih, regionalnih i lokalnih nivoa organizacijskih jedinica. U svim slučajevima organizovanog kriminala, trgovine ljudima, krijumčarenja, prijetnje sigurnosti ustavnom poretku i ostalih težih krivičnih djela GP BiH može djelovati na području cijele teritorije BiH.

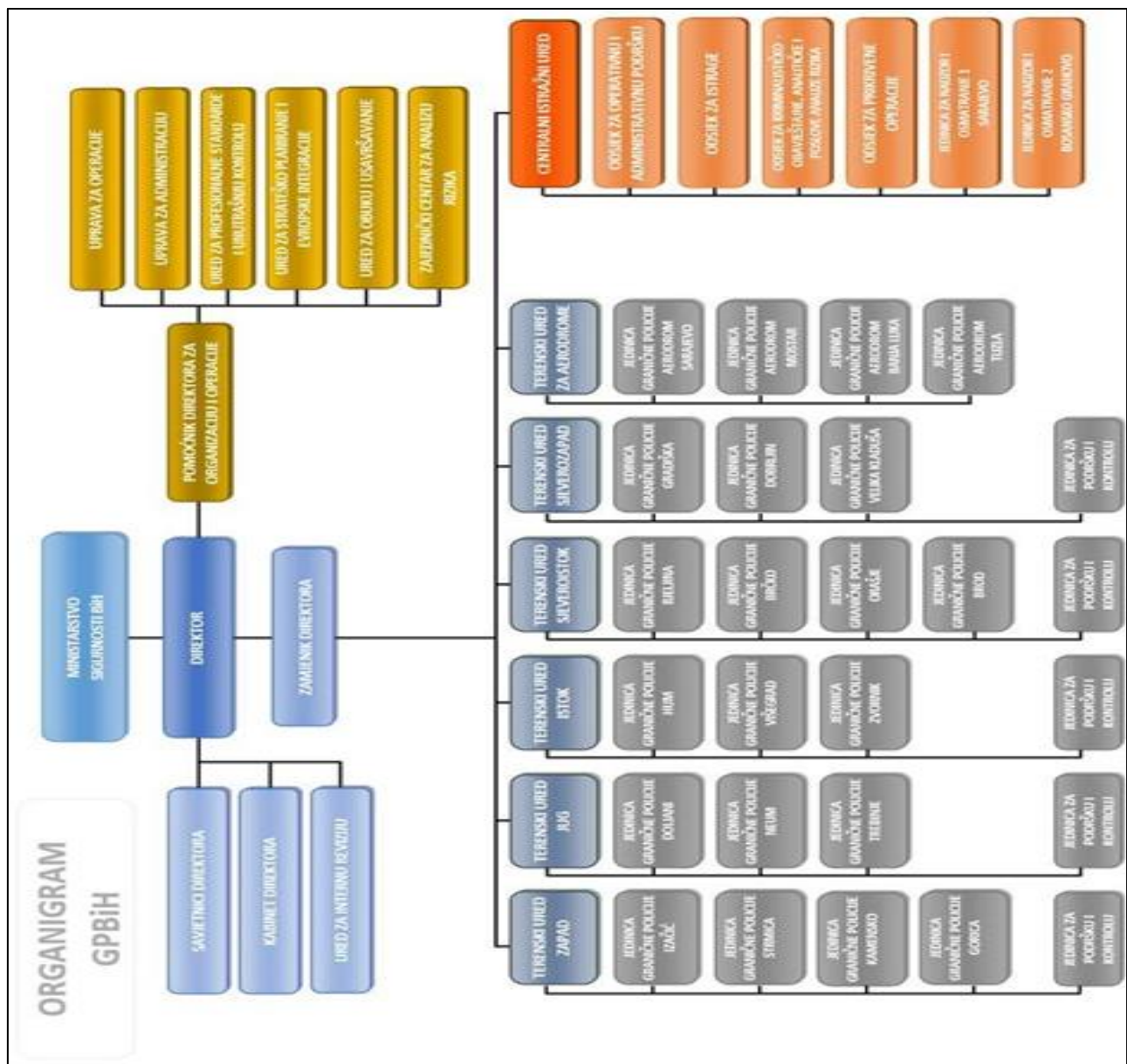
Slika 3. Struktura GP BiH

GP BiH se sastoji od sljedećih organizacijskih jedinica:

- Glavni ured na centralnom nivou u čijem je sjedištu i Centralni istražni ured GP BiH
- Terenski uredi na regionalnom nivou
- Organizacione jedinice na lokalnom nivou
- Specijalizirane jedinice i ostale organizacijske jedinice definirane Pravilnikom.

Granična policija Bosne i Hercegovine sastoji se od šest terenskih ureda i 26 organizacionih jedinica na mjesnoj razini koje obavljaju poslove zaštite državne granice. To su: Terenski ured za aerodrome, Terenski ured Sjeverozapad – Gradiška, Terenski ured Zapad – Bosansko Grahovo, Terenski ured Sjeveroistok – Bijeljina, Terenski ured Istok – Višegrad i Terenski ured Jug – Čapljina.⁴⁸

⁴⁸ <https://granpol.gov.ba/home/language> pristupljeno 22.11.2022.

Slika 4. Organigram GP BiH

3.1.1. Saradnja Granične policije Bosne i Hercegovine sa nadležnim agencijama za sprečavanje svih oblika krivičnih djela

Prevenciju svih krivičnih djela na lokalnom, regionalnom, i globalnom planu Granična policija BiH ostvaruje kroz kontinuiranu saradnju sa i SIPA- om, DKPT-om, SPS-om, Obavještajno-sigurnosnom agencijom BiH, entitetskim ministarstvima unutrašnjih poslova, policijom Brčko Distrikta BiH i međunarodnim sigurnosnim agencijama.

Zajednički rad pomenutih sigurnosnih službi zasniva se na razmjeni istraga krivičnih djela iz nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine, a posebno:

- organiziranog kriminala, terorizma, ratnih zločina, trgovine ljudima i drugih krivičnih djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, te teškog finansijskog kriminala;
- prikupljanje obavještenja i podataka o krivičnim djelima iz prve tačke ovog stava, te praćenje i analiza sigurnosne situacije i pojava koje pogoduju nastanku i razvoju kriminaliteta;
- pružanje pomoći Sudu i Tužilaštvu Bosne i Hercegovine u prikupljanju obavještenja, te izvršavanje naloga Suda i glavnog tužioca BiH prilikom vođenja krivičnih procesa;
- zaštita svjedoka;
- provođenje međunarodnih sporazuma o policijskoj saradnji i drugih međunarodnih instrumenata u njenoj nadležnosti;
- kriminalistička ekspertiza;
- ostali poslovi propisani zakonom i drugim propisom.

SIPA obrađuje podatke i vodi evidencije u skladu sa Zakonom o policijskim službenicima BiH, Zakonom o zaštiti ličnih podataka BiH i drugim propisima.

Uvažavajući najbolje prakse imigracionih službi zemalja članica Evropske unije, GP BiH i Služba za poslove sa strancima veliku važnost usmjeravaju na prevenciju ilegalnih migracija, odnosno sprečavanja ilegalnih migracija, a samim tim i stvaranja bolje ukupne sigurnosne situacije u BiH.

Preduzimaju se operativne radnje, utvrđuju sve činjenice na terenu, te dosljedno primijenjuju zakonski propisi i instruktivni akti u vezi ispunjavanja uslova za zakonit boravak stranaca u Bosni i Hercegovini.⁴⁹

Svakodnevnu saradnju Granična policija Bosne i Hercegovine na međunarodnom nivou ostvaruje sa Interpolom, Europolom, Frontexom, SELE-com kao i sa Graničnom policijom Srbije, Hrvatske i Crne Gore. Rad sa susjednim zemljama takođe se bazira na redovnim mjesečnim sastancima gdje se vrši razmjena operativnih informacija, prezentiranje rezultata rada za određeni period i određivanje rada mješovitih zajedničkih mobilnih patrola.

Otvaranjem Zajedničkog centara za policijsku saradnju između BiH, Crne Gore i Republike Srbije (ZCPS) sa ciljem unapređenja policijske saradnje olakšana je razmjena svih potrebnih informacija.

ZCPS - Zajednički centar za policijsku suradnju

ZCPS ima sledeće funkcije:

- razmjena podataka i informacija o trenutnom stanju i događajima, specifičnim slučajevima u vezi s graničnom kontrolom i prekograničnim kriminalitetom;
- zajednička analiza rizika;
- koordinacija aktivnosti duž državne granice;
- profesionalno savjetovanje i pomoć u provođenju sporazuma/protokola potpisanih među graničnim policijama ili službama;
- vođenje evidencija i statistika iz nadležnosti Centra;
- pomoć u aktivnostima državnih institucija u sprečavanju ilegalnih migracija i prekograničnog kriminaliteta i
- saradnja s drugim centrima za policijsku saradnju i nadležnim organima Evropske unije i organima država članica Evropske unije.

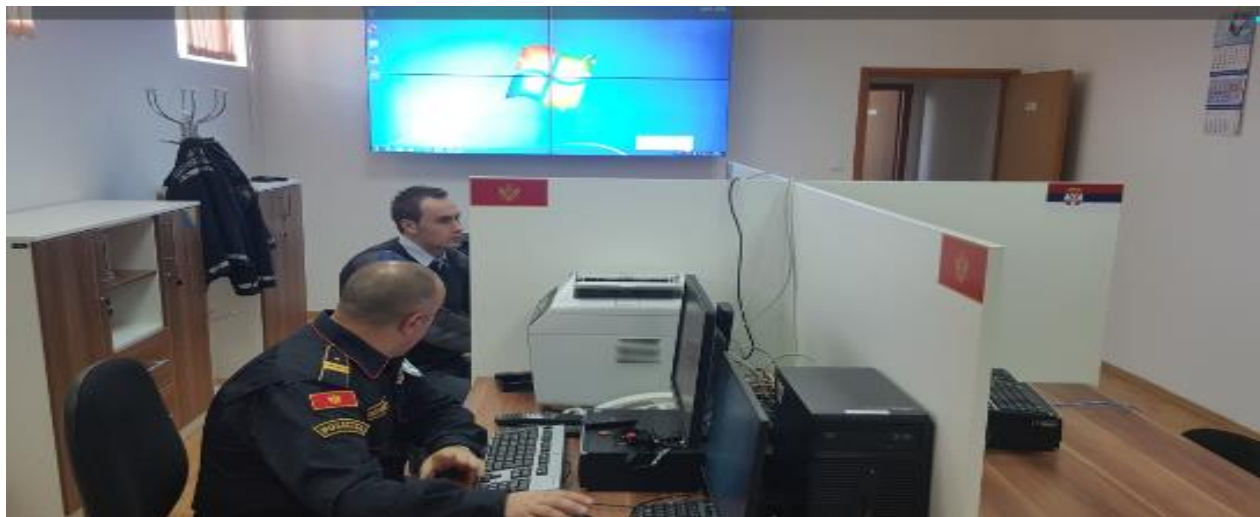
---

⁴⁹ <http://www.sipa.gov.ba/bs/o-nama/generalne-informacije> pristupljeno 04.01.2023.

Oblast saradnje odnosi se na razmjenu, analiziranje i prosljeđivanje informacija i pružanje podrške u koordinaciji prekogranične saradnje među stranama potpisnicama u cilju:

- prevencije i borbe protiv svih oblika prekograničnog kriminaliteta;
- sprečavanja ilegalnih migracija;
- racionalnije upotrebe ljudskih i tehničkih resursa strana potpisnica i
- jačanja međunarodnog povjerenja i intenzivnije prekogranične saradnje.

Jedan takav centar smješten je u prostorijama JGP Trebinje.

Slika 5. Zajednički centar za policijsku saradnju u Trebinju

Prilikom preduzimanja radnji iz svoje nadležnosti u vezi sa ilegalnim migracijama Granična policija Bosne i Hercegovine najuže surađuje sa Službom za poslove sa strancima BiH.

Služba za poslove sa strancima osnovana je Zakonom o Službi za poslove sa strancima, kao upravna organizacija u sastavu Ministarstva sigurnosti BiH, s operativnom samostalnošću radi obavljanja poslova iz nadležnosti koje su propisane pomenutim Zakonom. Služba se prvenstveno bavi nadzorom i kontrolom nad kretanjem i boravkom stranaca u Bosni i Hercegovini, kroz obavljanje administrativno – upravnih i inspekcijских poslova. Obavljanjem administrativno - upravnih poslova Služba odlučuje o statusu stranaca u BiH, dakle, kroz odobravanje ili odbijanje boravka stranaca u zemlji, kao i u odbijanju boravka, otkazu boravka i udaljenju stranaca iz zemlje.

Služba djeluje isključivo na profesionalnim osnovama, ne zastupajući, ne štiteći, ne podrivajući interese bilo koje političke stranke, organizacije ili udruženja, konstitutivnog ili drugog naroda u Bosni i Hercegovini. U okviru inspeksijske nadležnosti Služba operativnim putem kroz prikupljanje obavještenja i informacija prati i kontroliše zakonitosti boravka stranaca u Bosni i Hercegovini. Služba prikuplja podatke o ilegalnim migracijama i ilegalnim migrantima u cilju efikasnijeg sprečavanja ilegalnih migracija u Bosni i Hercegovini, zatim nadzire i kontroliše boravak stranaca kroz njihovu eventualnu nezakonitost u korištenju boravka, o ugrožavanju javne bezbjednosti ili ugrožavanja nacionalne sigurnosti zemlje od određenih kategorija stranaca, kao i drugih inkrimisanih radnji, nakon kojih Služba preduzima represivne mjere i primjenjuje druga zakonom propisana ovlaštenja.

Služba ima i osnovne organizacione jedinice van sjedišta Službe, i to 16 terenskih centara i Imigracijskih centara širom Bosne i Hercegovine.

Služba za poslove sa strancima ima sledeće nadležnosti:

- upravni poslovi vezani za kretanje i boravak stranaca u Bosni i Hercegovini propisani Zakonom o strancima i Zakonom o azilu i to: poništavanje viza strancima, izdavanje ličnih i putnih isprava strancima, odnosno oduzimanje ličnih i putnih isprava, prijave boravka ili promjene boravka stranih državljana, ovjera garantnih pisama i poziva, izdavanje potvrda o boravku stranaca, u vezi sa podnesenim zahtjevima za azil u Bosni i Hercegovini;
- rješavanje u upravnim stvarima po zahtjevima za: odobrenje privremenog ili stalnog boravka u Bosni i Hercegovini, odnosno produženje privremenog boravka, otkaz privremenog ili stalnog boravka, stavljanje stranaca pod nadzor, protjerivanje stranaca iz zemlje, donošenje zaključaka o izvršavanju rješenja o protjerivanju stranaca iz zemlje, rješenja u upravnim stvarima donosi direktor Službe;
- vođenje predmeta i evidencija propisanih Zakonom o strancima i evidencija iz djelokruga Službe;
- inspeksijski poslovi nad provođenjem Zakona o strancima, i to: kontrola boravka, kontrola svrhe boravka, kontrola korištenja boravka, prijave boravka ili promjene mjesta boravka, nadzor nad pravnim i fizičkim osobama u vezi s boravkom i zapošljavanjem stranih državljana, podnošenje prijava i zahtjeva za postupanje protiv pravnih i fizičkih

osoba zbog nepridržavanja propisa kojima se reguliraju pitanja kretanja, boravka i zapošljavanja stranaca, podnošenje zahtjeva za pokretanje postupka radi ukidanja odobrenog boravka, odnosno ukidanja boravka po osnovu podnesenog zahtjeva za azil ili odobrenog azila, kao i zahtjev za ukidanje viza, vođenje evidencije o inspekcijskim kontrolama i nalazima, redovni inspekcijski nadzor, te nadzor po nalogu ili zahtjevu, odnosno po dostavljenoj prijavi;

- podnošenje zahtjeva za raspisivanje potrage za osobama i stvarima;
- podnošenje zahtjeva za obavljanje pretresa osoba, stvari, vozila i objekata, te stavljanje stranaca pod nadzor;
- provjere po nalogu Ministarstva sigurnosti u vezi s ulaskom, kretanjem i boravkom stranih državljana koji su u postupku dobijanja bosanskohercegovačkog državljanstva;
- aktivnosti vezane za: praćenje, prikupljanje i obradu podataka i saznanja iz nadležnosti Službe, analizu stanja iz nadležnosti Službe, preduzimanje potrebnih mjera i radnji iz nadležnosti Službe, te predlaganje mjera radi unapređenja ukupne situacije u oblasti kretanja, boravka i zapošljavanja stranaca;
- obradu podataka i vođenje evidencija u skladu sa Zakonom o strancima;
- pokretanje postupaka radi potraživanja sredstava utrošenih za vraćanje stranaca;
- ostali poslovi propisani Zakonom o strancima, te drugim zakonima i propisima kojima se regulišu prava, obaveze i druga pitanja u vezi s kretanjem, boravkom i zapošljavanjem stranaca.⁵⁰

4. Povreda državne granice, nezakoniti prelasci državne granice

Nadzor granice obavlja Granična policija BiH, odnosno policijski službenici Granične policije BiH koji preduzimaju odgovarajuće mjere i radnje s ciljem sprečavanja neovlaštenih prelazaka državne granice, suzbijanja svih oblika prekograničnog kriminala i preduzimanja mjera prema

---

⁵⁰ Zakon o službi za poslove sa strancima Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 54/05 i 36/08). član 3.

osobama koje su prešle državnu granicu na nedozvoljen način. Državna granica smije se prelaziti samo na graničnim prelazima, u vrijeme i na način koji je u skladu s namjenom graničnih prelaza i sa važećim putnim ispravama. Kada postoje odstupanja, odnosno kada su prekršene odredbe o načinu prelaska državne granice, onda se može govoriti o nezakonitom prelasku državne granice, za koje postoje propisane sankcije. Nezakonite prelaske državne granice možemo posmatrati iz dva ugla, i to nezakoniti prelazak državne granice, samostalno od strane jedne ili više osoba, bez nečije pomoći, i nezakonit prelazak državne granice, uz nečiju pomoć, radi sticanja neke koristi, i tada govorimo o krijumčarenju ljudi, odnosno migranata. Također, pored nezakonitih prelazaka državne granice, povreda državne granice može biti učinjena i od strane stranih državnih tijela drugih zemalja, i tada govorimo o graničnom incidentu i povredi državne granice, preduzetim aktivnostima stranih državnih tijela i drugih osoba na državnoj granici ili u njenoj neposrednoj blizini, koja nije dopuštena međunarodnim konvencijama, ugovorima ili propisima BiH kao i svako drugo narušavanje nepovredivosti državne granice.⁵¹

4.1. *Međunarodni i domaći pravni okvir*

GP BiH primjenjuje sledeće zakonske procedure u postupku sa ilegalnim migrantima:

- Međunarodne konvencije od važnosti za migracije:
  1. Konvencija o ljudskim pravima i slobodama;
  2. Ženevska konvencija o zaštiti izbjeglica iz 1951. godine i Protokol iz 1967. godine;
  3. Njujorška konvencija o apatridima, iz 1954. godine;
  4. Konvencije o pravima djeteta;
  5. Protokoli koji se bave pitanjima sprečavanja organiziranog kriminala.

---

⁵¹ Omerhodžić M., Spasovski O. (2018), „Ilegalne migracije i krijumčarenje ljudi preko granice s osvrtnom na Bosni i Hercegovinu“, *Društvena i tehnička istraživanja*, No. 2., Sarajevo, str. 129.

- Zakon o graničnoj kontroli državne granice (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine broj: 56/04);
- Zakon o azilu Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik broj: 36/08);
- Zakon o strancima Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik broj: 36/08);
- Podzakonski akti (pravilnici, odluke, uputstva)

1. Izvršavanje Zakona o graničnoj kontroli Bosne i Hercegovine kako je propisano tim zakonom;
2. Izvršavanje Zakona o strancima Bosne i Hercegovine i Zakona o azilu Bosne i Hercegovine kako je propisano tim zakonom;
3. Sprečavanje, otkrivanje i istraživanje krivičnih djela koja su propisana krivičnim zakonima u BiH, a „koja su u vezi sa državnom granicom“ (krivična djela usmjerena protiv sigurnosti državne granice ili koja su usmjerena protiv izvršenja poslova i zadataka iz nadležnosti Granične policije, krivična djela u vezi zloupotrebe javnih i putnih isprava prilikom prelaska granice ili su direktno vezana za prelazak državne granice, krivična djela u vezi prevoza roba preko državne granice čiji promet nije dopušten, robe bez službenog odobrenja ili kršenja važeće zabrane ukoliko je Graničnoj policiji dodjeljena dužnost nadzora takvog odobrenja ili zabrane);
4. Sprečavanje, otkrivanje i istraživanje drugih krivičnih djela na zahtjev nadležnog organa;
5. Sprečavanje, otkrivanje i istraživanje prekršaja koji su propisani Zakona o graničnoj kontroli BiH, Zakona o strancima BiH i Zakona o azilu BiH i drugim zakonima ili na zahtjev nadležnog organa;
6. Pružanje policijske podrške organizacionim jedinicama u sklopu Ministarstva sigurnosti u sprovođenju Zakona o strancima BiH i Zakona o azilu BiH i drugih važećih propisa iz ove oblasti;
7. Preduzimanje mjera zaštite vazdušnog civilnog saobraćaja i bezbjednosti prostorija međunarodnih aerodroma u BiH;
8. Izvršavanje i drugih poslova propisanih zakonom i drugim propisima.⁵²

---

⁵² Vijeće Ministara BiH, Strategija u oblasti migracija-Akcioni plan 2008-2011, Sarajevo 2008, str. 12.

Treći dio

NAUČENE LEKCIJE I ISKUSTVA GRANIČNE POLICIJE BOSNE I HERCEGOVINE U RADU SA ILEGALNIM MIGRANTIMA

1. Rute kretanja ilegalnih migranata širom svijeta i mjesta u Bosni i Hercegovini na kojima je najčešće evidentiran ilegalan prelazak državne granice

Kako bi mogli procijeniti rutu kretanja ilegalnih migranata, obavezno je pratiti stanje u zemljama ishodištima migracija i u zemljama u kojima su izbjeglice privremeno smještene.

U skladu sa savremenom sigurnosnom situacijom razmatran je opšti pregled stanja sigurnosti u svijetu, odnos država porijekla, tzv. “push” ili faktora pokretanja kretanja neregionalnih migranata koji sada vode i preko BiH. Naime, detaljnim uvidom u izvještaje UNHCR-a, IOM-a i drugih međunarodnih organizacija koje se bave i prate problematiku migracija i izbjeglica . Zabrinjava činjenica da je 16,2 miliona lica zbog raznih političkih i ekonomskih problema bilo primorano napustiti svoje mjesto stanovanja te su postali izbjeglice, što je u prosjeku dnevno preko 44 hiljada. Najviše izbjeglica je iz Afganistana, Sirije i Južnog Sudana, a najviše izbjeglica su primili zemlje u njihovom susjedstvu kao što su Libanon – 1 milion, Turska – 3,4 miliona, Pakistan – 1,4 miliona. Sirija je geopolitički i strateški iznimno važna, ne samo zbog energetskog bogatstva već zbog samog geografskog položaja zemlje. Iako su velike sile (Rusija i SAD) dogovorili okončanje rata u Siriji 2018. godine, s obzirom na to da je poražena teroristička organizacija Islamska država, na terenu je situacija ipak i dalje neriješena. Sukobi još postoje te mogu prerasti u ratove s dalekosežnim posljedicama u koje bi se uključile i velike i regionalne sile, a devet miliona izbjeglica, od kojih je trenutno najviše smješteno u Turskoj, bi mogle krenuti prema Europi. Može se zaključiti, da su oružani sukobi na Bliskom istoku i sjeveru Afrike nastavljeni, a nestabilnost na tim prostorima i dalje komplicira sigurnosno stanje na području cijele Europe kao odredišne destinacije. Ratni sukobi, ekonomska i socijalna nestabilnost, te opasnost od povratnika s bliskoistočnog ratišta sasvim sigurno potencira migracijska kretanja i ekspanziju organiziranog kriminala koji bi imali utjecaj na Evropu.

Slika 6. Grafički prikaz ruta kretanja ilegalnih migranata porijeklom iz Azije i Afrike (Obuka policijskih službenika GPBiH u Zvorniku na temu "Inicijalno ispitivanje ilegalnih migranata" 16.12.2022.godine.)

Slika 7. Grafički prikaz Balkanske rute kretanja ilegalnih migranata koja prikazuje BiH kao tranzitnu zemlju (Obuka policijskih službenika GPBiH u Zvorniku na temu "Inicijalno ispitivanje ilegalnih migranata" 16.12.2022.godine)

Prema podacima nadležnih agencija u BiH, do pojave ilegalnih migracija najčešća ruta kretanja migranata bila je preko Turske i Grčke, Makedonije ili Bugarske gdje su ulazili u Srbiju (tzv. „srednji krak Balkanske rute“). Međutim, krajem 2017. godine i u 2018. godini zbog pojačanih

kontrola mađarske granične policije, te hrvatske granične policije na istočnoj vanjskoj granici, pritisak na dijelu granice sa Srbijom se disperzirao te je aktivirana nova, druga ruta preko Bosne i Hercegovine iz dva pravca. Prvi je iz Turske preko Grčke prema Albaniji odakle migranti nastavljaju u Crnu Goru te prelaze južne granice s Bosnom i Hercegovinom i svoj put nastavljaju prema Hrvatskoj i Sloveniji, a drugi preko Grčke i Makedonije u Srbiju odakle ulaze u Bosnu i Hercegovinu te svoj put pokušavaju nastaviti prema Hrvatskoj i Sloveniji. Druga ruta je specifična jer uz novo pridošle osobe u Srbiju „novom“ rutom iz Albanije, postoji prijetnja od nezakonitih prelazaka granice migranata koji se već duže vrijeme nalaze na području Srbije (zaostali iza migracijskog vala) koji pokušavaju izravno (ili preko Bosne i Hercegovine) ući u Hrvatsku, te prema Sloveniji, jer je prelazom preko sjeverozapada BiH uski teritorij najbliži slovenskoj granici, a cijelo područje je prohodno i slabo pregledno. Razlog tome je kvalitetna zaštita granične linije između Mađarska i Srbije te je prilikom toga postavljena zaštitna ograda visine 2 m sa ciljem sprečavanja ilegalnog prelaska državne granice. Potpun je nadzor granične linije između Hrvatske i Srbije, te Hrvatske i Crne Gore koji su iskoristili sve administrativne i tehničke kapacitete sopstvene granične policije.

Evidentno je da ruta kretanja neregionalnih migranata kroz BiH ide iz pravca Crne Gore, Srbije preko BiH u Hrvatsku, pravcem od istočne granice do Sarajeva i dalje na područje USK-a, tačnije Bihaća i Velike Kladuše.

1.1. Balkanska ruta

Balkanska ruta je trasa kojom su, posebno 2015. godine stotine hiljada izbjeglica s Bliskog istoka došle do Zapadne Europe. Veliki migracijski talas, tzv. “migracijska kriza”, koji je 2015. godine iznenada “zapljusnuo” granice Europske unije (EU) iz smjera Balkana (po procjenama oko milion ljudi), iz Turske, Grčke, Makedonije i Bugarske, preko Srbije, EU je dočekala potpuno nespremna u pogledu jedinstvenog političkog odgovora, održivosti Šengenskog sporazuma o slobodi kretanja, učinkovitosti pravnih rješenja u vezi registriranja, prihvata i tretmana azilanata i izbjeglica, materijalnog zbrinjavanja ljudi, socijalne i zdravstvene zaštite, socijalne inkluzije, itd.

Ustanovilo se da je Balkanska ruta sigurnija od one na Mediteranu te su postojale veće šanse za jednostavnijim prolaskom do krajnjih odredišta. Veliki broj migranata iz Afrike također je iskoristio otvaranje Balkanske rute te se, lažno predstavljajući, uputio preko Turske prema Evropskoj uniji. To je otvorilo prostor krijumčarskim lancima koji su vrlo dobro povezani sa ostalim kriminalnim organizacijama za njihovo nezakonito djelovanje i prebacivanje kretanja što je i Europol potvrdio.⁵³ Veliki broj migranata koji su ostali u našoj zemlji, nedovoljan broj skloništa i surovi zimski uvjeti, predstavljaju ozbiljan izazov za malu zemlju sa ograničenim smještajnim i finansijskim kapacitetima i izloženi su višestrukim socijalnim rizicima. Teško ostvaruju pristup pitkoj vodi, hrani i osnovnoj zdravstvenoj zaštiti.⁵⁴

Slika 8. Prikaz geografskog položaja BiH pokazuje zbog čega je BiH tranzitna zemlja ilegalnim migrantima.

Agencije smatraju da dvije važne okolnosti utiču na propusnosti državne granice BiH i razvoju nezakonitih kretanja ljudi i roba. Okolnosti se mogu podijeliti na dva faktora koji direktno ili ne,

⁵³ https://missingmigrants.iom.int/search?keywords=&type=situation_report pristupljeno 15.01.2023.

⁵⁴ eda.europa.eu European Defence Agency, Annual report-Godišnji izvještaj, Brisel, 2021.

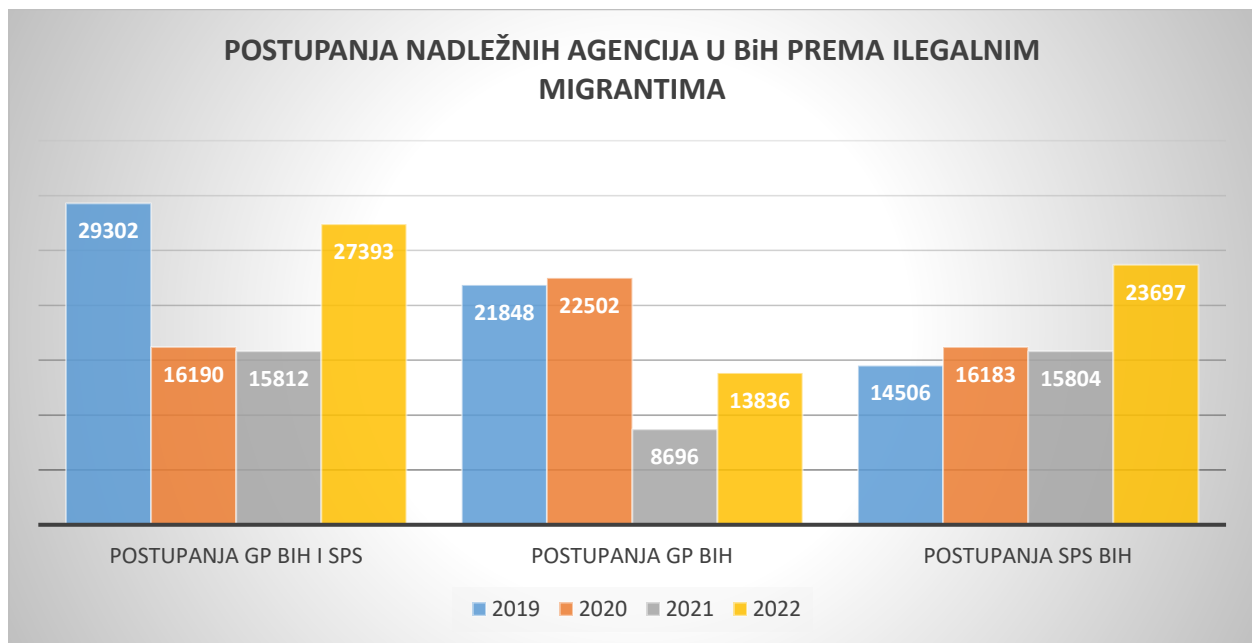
podržavaju nezakonite aktivnosti, i to su prirodni i ljudski faktor. Prirodni faktor se ogleda u geografskom položaju države gdje ilegalni migranti koriste teritoriju BiH na putu ka zemljama odredišta. Sama granica Bosne i Hercegovine pogoduje ilegalnim prelascima, time što ne postoje prirodne prepreke, koje opet s druge strane otežavaju djelotvoran nadzor državne granice. Istočnu granicu sa Crnom Gorom karakteriše planinski reljef ispresjecan usjecima i kotlinama. Zahvaljujući prirodnim odlikama tog terena brojna su mjesta na kojima se granica može preći pješice ili motornim vozilom, a u isto vrijeme one otežavaju izvršavanje poslova nadzora granice, bilo da se radi o pokrivanju područja upotrebom tehničkih sredstava ili neposrednim nadzorom policijskih službenika. Dio državne granice prema Hrvatskoj, takođe je ocijenjen rizičnim od strane sigurnosnih agencija BiH u pogledu ilegalnih prelazaka državne granice. Zbog svojih prirodnih karakteristika pogodan je za ilegalne prelaske pojedinica ili organizovanih grupa pješice ili motornim vozilom. Na ovom dijelu granice postoji i relativno gusta mreža naselja, a veze među stanovništvom jedne i druge države, uspostavljene su i prije povlačenja granične linije. Ovo je uslovalo postojanje brojnih lokalnih komunikacija koje prelaze državnu granicu. U proteklom periodu vršena je identifikacija i zaprečavanje takvih mjesta, ali se to pokazalo gotovo nemogućim jer prirodne karakteristike terena i brojne lokalne komunikacije omogućavaju otvaranje novih ilegalnih puteva.

Značaj ljudskog faktora je ključni element razvoja ilegalne migracije na ovim područjima. Motivacija kriminalnih grupa je proporcionalna riješenosti ilegalnih migranata da se dokopaju svog cilja. Raznovrsnost načina izvršenja djela je pokazatelj spremnosti kriminalnih grupa da potpomognu ilegalan prelazak državne granice i na taj način ostvare novčanu dobit. Modus operandi ukazuje na visok stepen organizovanosti - krijumčari smještaju ilegalne migrante u vikend objekte, organizuju straže, prate policijske patrole, transportuju lica plovilima, vozilima, pješke i uz pomoć vodiča, provociraju saobraćajne prekršaje sa tzv. vozilima-mamcima kako bi pažnju policije skrenuli sa vozila u kojem se nalaze ilegalni migranti, itd. Sve navedene činjenične okolnosti (teren, prirodno okruženje, putne komunikacije, naseljenost, itd.) otežavaju adekvatan nadzor granice i kretanje stranaca. Ilegalni migranati po dubini teritorije ukazuju na propustljivost granica, te ih iz tog razloga možemo ocijeniti pogoduju za daljnji razvoj ilegalnih migracija na području Bosne i Hercegovine.

2. Naučene lekcije i iskustva u radu sa ilegalnim migrantima kroz statističke podatke

2.1. Postupanje Granične policije Bosne i Hercegovine i Službe za poslove sa strancima prema ilegalnim migrantima

Zajedničkim snagama GP BiH i SPS BiH u periodu od 2019. godine do kraja 2022. godine svoja postupanja su imali prema 29.302 ilegalna migranta za 2019. godinu, 16.190 ilegalna migranta za 2020. godinu, 15.812 ilegalna migranta za 2021. godinu i 27.393 ilegalna migranta za 2022. godinu.

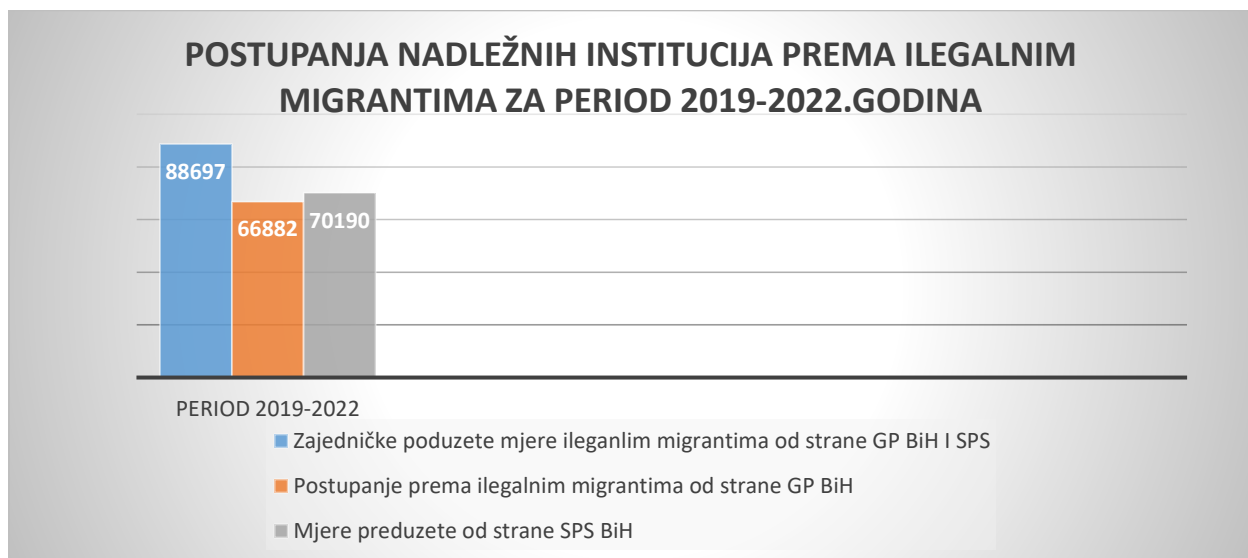
Slika 9. Postupanje nadležnih agencija u BiH prema ilegalnim migrantima

Kontinuiran migracijski pritisak, krijumčarenje ljudi i pomaganje u nezakonitom prelasku državne granice, kriminalne grupe za krijumčarenje droge, oružja i druge oblike kriminala su vidjele priliku za novi, moglo bi se reći i manje rizičan oblik kriminala, a koji ima dugoročnu rastuću perspektivu i zavidnu zaradu. Granična policija BiH je ključna kada je u pitanju identifikovanje migranata i izbjeglica koji ulaze u zemlju.

Pripadnici GP BiH su tokom 2018. godine zabilježili postupanja prema 20.720 izbjeglica, migranata na teritoriji BiH koja je u nadležnosti Granične policije BiH, a koji su pokušali ući u zemlju na neregularan način. U 2019. godini postupano je sa 21.848 osoba što je više za 1.128 u odnosu na 2018. godinu. Tokom 2020. godine postupano je sa 22.502 lica, 2021. godine postupano je sa 8.696 ilegalnih migranata. Godine 2022. do kraja mjeseca decembra postupano je sa 13.836 migranata. Granična policija pri radu sa izbjeglicama postupa u skladu sa međunarodnim zakonima kao i svim propisanim zakonskim procedurama prema strancu u BiH. Službenici GP BiH koriste različite metode u evidentiranju i prikupljanju podataka o migrantima i izbjeglicama, međutim službenici GP BiH ističu nepoznavanje stranog jezika od strane migranata kao jedan od najvećih problema u radu sa istim.

Tako vidimo da je za period od 2019.godine do 2022. godine zajedničim snagama SPS BiH i GP BiH poduzeto 88.697 mjera prema stranim licima. Granična policija BiH je u tom periodu ostvarila kontakt sa 66.882 ilegalna migranta, dok je SPS BiH izvršila obradu nad 70.190 stranih lica. Pregledom se može utvrditi da je 2021. godine zbog pojave akutne bolesti Koronavirus bolest 2019 (COVID-a 19) broj preduzetih mjera na obje strane opao. Period 2022.godine obilježen je povećanim prilivom ilegalnih migranata.

Grafikon je dobijen iz analize Godišnjih izvještaja o radu GP BiH.

Slika 10. Postupanja nadležnih institucija prema ilegalnim migrantima za period 2019-2022. godina

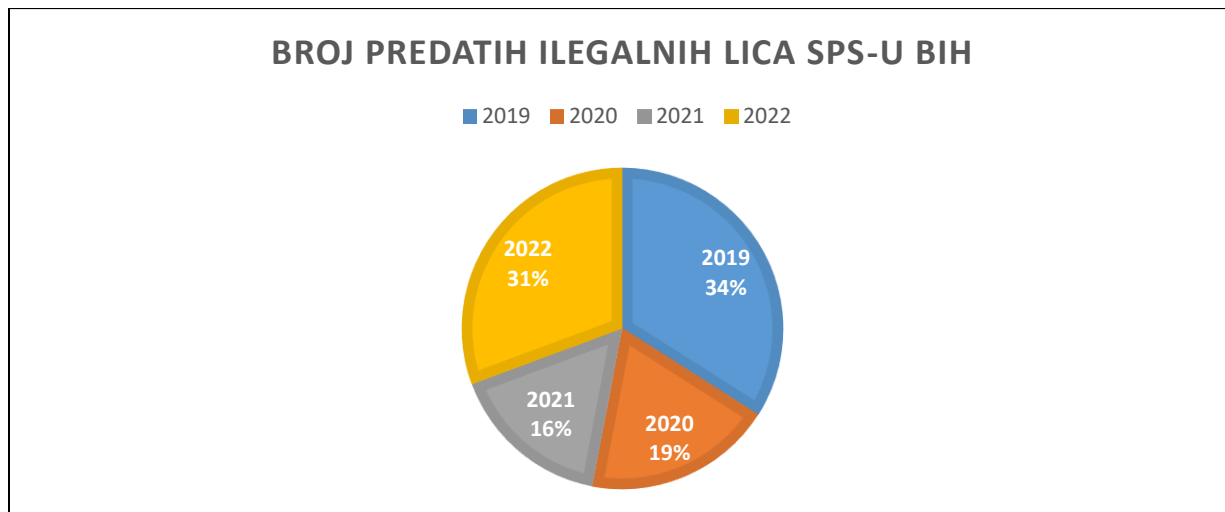
Kao što vidimo na prikazanom grafikonu mjere poduzete od strane GP BiH i SPS BiH prema ilegalnim migrantima nisu jednake. Također se može zaključiti da je dio ilegalnih migranata direktno pristupio službenicima SPS BiH, iako su policijski službenici GP BiH prve kontakt osobe prilikom prelaska državne granice. Podaci predstavljeni u ovom istraživačkom radu odnose se na broj otkrića neregularnih prelazaka granice na granicama BiH prema susjednim zemljama. Ista osoba ili stranac može pokušati preći granicu nekoliko puta, oni taj proces pokušavaju da izvrše na različitim lokacijama, što znači da će broj otkrića vjerojatno biti veći od broja pojedinačnih migranata.

Stvaraju se sledeće indicije, prva jeste da ilegalni migranti nisu pristupili graničnoj kontroli na zakonski način, prilikom čega su izbjegli sam taj proces i počinili prekršaj i samostalno su izvršili prelazak državne granice koristeći se geografskim kartama, a druga jeste da su osobe stranog porijekla krijumčarene u BiH tj. iste su izvršile ilegalan prelazak državne granice Bosne i Hercegovine uz pomoć drugih lica koja organizuju krijumčarenje ljudi. Dodatna konstatacija jeste da su lica stranog porijekla, koja su kontrolisana od strane policijskih službenika GP BiH i koja su upućena u nadležni Terenski ured SPS BiH nisu prisupila u upućeni centar, već su nastavila svoja kretanja prema EU. Osnovni razlog zbog kojeg ilegalni migranti nisu pristupili u nadležne centre SPS BiH jeste taj da njima najčešće nije organizovan prevoz do nadležne institucije, te se oni samostalno i bez ikakvog nadzora kreću na teritoriji BiH koristeći sva transportna sredstva. Najčešće koriste autobuse i taksi prevoznike za svoje dalji transport.

2.2. Broj ilegalnih migranata koje je Granična policija Bosne i Hercegovine predala Službi za poslove sa strancima Bosne i Hercegovine

Migrante koje su službenici GP BiH direktno predali u nadležnost SPS BiH u 2019.godini je 2.310 lica. 2020.godine predato je 1.288 lica, 2021. godine predato je 1.111 lica i 2022. godine predato je 2.080 lica. Ukupan broj lica u periodu od 2019-2022.godine koji je direktno predat SPS je 6.789 lica. Razlozi takvog postupanja su višestruki, ali najčešći razlog jeste taj da su strana lica krijumčarena preko državne granice BiH, te su isti svjedoci i njihove izjave se koriste u procesima dokazivanja krivičnog djela krijumčarenja ljudi, koje je u nadležnosti Tužilaštva

BiH. Ostali razlozi predaje koji su izraženi u manjoj mjeri su podnošenje namjere za azil u BiH, zahtjeva za azil u BiH, hospitalizacije ilegalnih migranata, prihvata stranih migranata iz susjednih zemalja koji su počinili različita krivična djela na teritoriji BiH i njihova predaja nadležnoj sigurnosnoj agenciji u BiH.

Slika 11. Broj predatih ilegalnih lica SPS-u BiH

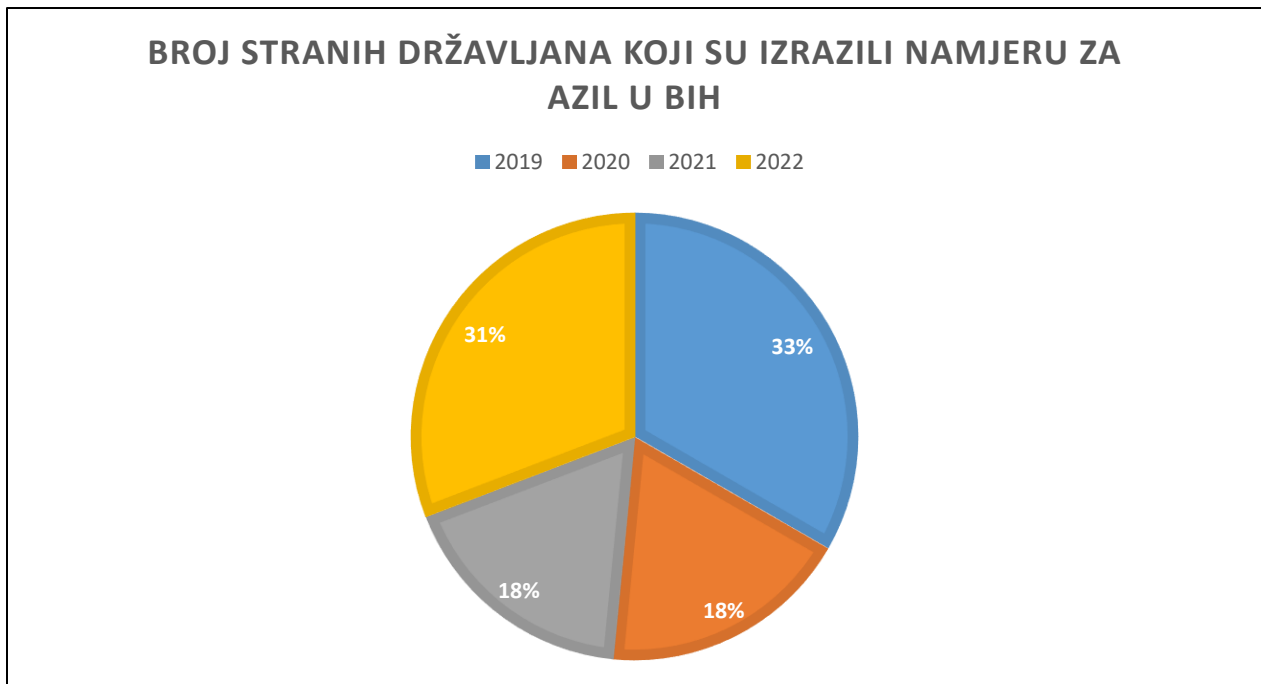
2.3. *Podaci o nezakonitim migracijama u vezi sa iskazivanjem namjere za dobivanjem azila ili zahtjeva za dobivanje azila u Bosni i Hercegovini*

Pregledom podataka o nezakonitim migracijama, može se zaključiti da je namjeru za azil u BiH u periodu 2019. godine podnijelo 27.769 stranih državljana, 15.170 stranih državljana u periodu 2020. godine, 14.688 stranih državljana u periodu 2021. godine i 25.678 stranih državljana u periodu 2022. godine. Podnošenje namjere za azil jeste postupak kada stranac lično iskazuje policijskim službenicima Granične policije BiH na graničnom prelazu ili službenicima u organizacionim jedinicama SPS potrebu za azil, te se takav postupak uredno evidentira pomoću odgovarajućeg obrasca. Postupak evidentiranja identifikacionih podataka je otežan jer takva lica najčešće nemaju identifikacione dokumente, te se svi generalijski podaci evidentiraju prema izjavama stranog lica.

Ako stranac namjeru za podnošenje zahtjeva za azil iskaže na nekom od graničnih prelaza,

Granična policija BiH odmah obavještava mjesno nadležnu organizacionu jedinicu Službe koja je obavezna preuzeti stranca. Tom prilikom stranac se upoznaje sa postupkom traženja azila i njegovim pravima i obavezama.

Stranci koji su iskazali namjeru za podnošenje zahtjeva za azil, tražitelji azila, izbjeglice, lica pod supsidijarnom ili privremenom zaštitom uživaju pravo na slobodu kretanja unutar BiH i slobodan izbor mjesta boravka. Takvim osobama Služba za poslove sa strancima izdaje potvrdu o iskazanoj namjeri za azil u BiH i ostavlja određeni rok, najduže 14 dana, u kojem osoba, koja je iskazala namjeru, mora Ministarstvu sigurnosti BiH podnijeti zahtjev za azil. Međutim, u većini slučajeva, osobe koje su izrazile namjeru za podnošenje zahtjeva za azil, ne podnesu zahtjev za azil Ministarstvu sigurnosti BiH nego u roku važenja potvrde, kada im je u skladu sa zakonom omogućeno kretanje, pokušavaju nezakonito prelaziti državnu granicu, odnosno izlaziti iz države.

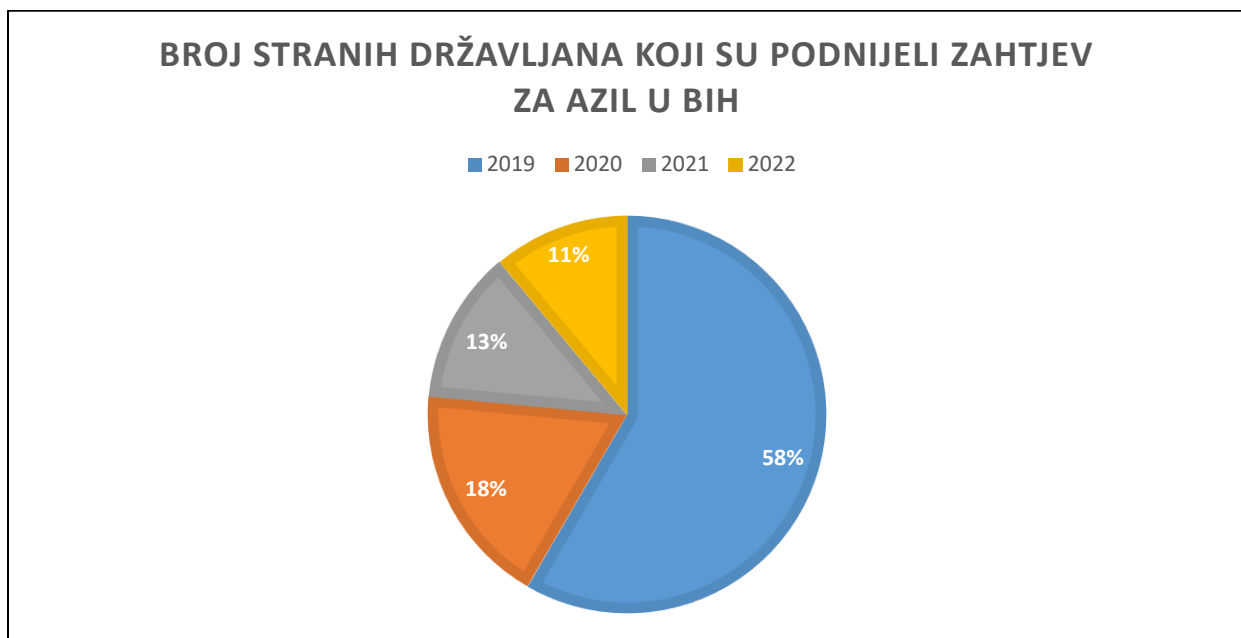

Slika 12. Broj stranih državljana koji su izrazili namjeru za azil u BiH

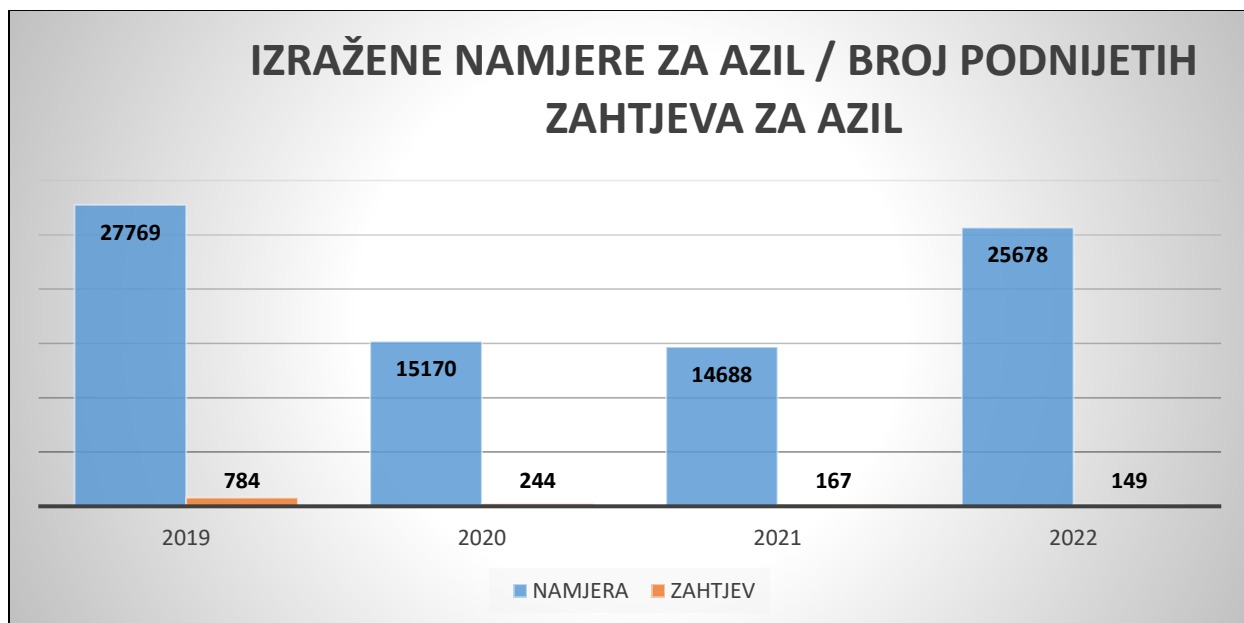
Tako je u četverogodišnjem periodu evidentirano 83.305 stranih državljana koji su izrazili namjeru za azil u BiH.

Zahtjev za azil je zahtjev koji podnosi stranac, a smatra se zahtjevom za priznavanje izbjegličkog statusa ili statusa supsidijarne zaštite u BiH.

Slika 13. Broj stranih državljana koji su podnijeli zahtjev za azil u BiH

Slika 14. Izražene namjere za azil / broj podnijetih zahtjeva za azil

Period koji je istraživan pokazuje da je u 2019.godini 784 lica podnijelo zahtjev za azil, 2020. godine 244 lica, 2021. godine 167 i 2022. godine 149 lica podnijelo je zahtjev za azil u BiH. Prikupljeni podaci omogućavaju nam da zaključimo da je u navedenom periodu 1.344 lica podnilo zahtjev za azil u BiH. Upoređujući broj podnešenih namjera za azil i zahtjeva za azil u BiH konstatujemo da je BiH tranzitna zemlja za ilegalne migrante. Razlog toga jeste taj da stranci koji iskažu namjeru za podnošenje zahtjeva za azil, na zakonski način koriste pogodnosti za slobodu kretanja unutar BiH i slobodan izbor mjesta boravka. Ovakva zloupotreba prava na azil i međunarodnu zaštitu osnovni je modus operandi nezakonitih migracija u BiH i kretanju ilegalnih migranata prema zemljama EU.

2.4. Podaci o prihvatu – predaji stranih državljana po osnovu međunarodnih sporazuma

U skladu sa potpisanim međunarodnim sporazumima o readmisiji-admisiji lica u 2019.godini su prihvaćena 555 strana državljana, u odnosu na isti period 2020. godine kada je prihvaćeno 223 strana državljanina, 2021. godine izvršen je prihvrat 308 stranih lica, dok je u periodu 2022. godine prihvaćeno 465 stranih državljana. Prema izjavama stranih državljana evidentiraju se svi identifikacijski podaci, ime i prezime, dobna starost, spol i nacionalna struktura. Zbog ovakvog pristupa u radu određeni statistički podaci u ovom radu nisu analizirani jer takva lica su najčešće bez važećih identifikacionih dokumenata. Strani državljanin prilikom toga daju lažne podatke o sebi i stvaraju lažni identitet. Kategoriju migranata bez utvrđenog identiteta je veoma teško vratiti u zemlje porijekla ili zemlje okruženja, posebno ako postoji nezainteresovanost tih zemalja za bilo kakvu saradnju sa BiH po pitanju potvrđivanja identiteta i prihvatanja tih migranata. Ovakva situacija uzrokuje dodatne udare na budžet institucija. Ovakav trend se i dalje nastavlja gdje donosimo zaključak da usljed limitiranog budžeta nadležnih institucija BiH svako smanjenje angažmana međunarodnih organizacija na otklanjanju posljedica migrantskog talasa može dovesti do humanitarne krize u bilo kojem trenutku, porasta nezadovoljstva migranata i samih građana BiH.

Prema međunarodnim sporazumima o readmisiji-admisiji lica drugim državama izvršena je readmisija iz BiH za 454 stranih državljana u 2019. godini, za 2020. godinu predato je 184 strana državljanina, 2021. godine 87 strana državljanina i 2022.godine 124 lica. Izvršene readmisije sprovode se od strane službenika SPS BiH uz asistenciju policijskih službenika GP BiH. Ovi statistički podaci u ovom radu nisu analizirani jer takva lica su najčešće bez važećih identifikacionih dokumenata. Strani državljanin prilikom ispitivanja također daju lažne podatke o sebi. Najčešće postupak GP BiH jeste preduzimanja pojačanih mjera neposredno na graničnoj liniji, u područjima gdje je izražen najveći migrantski pritisak, u skladu sa članom 37. Zakona o graničnoj kontroli, od pokušaja nezakonitog ulaska i prelaska granične linije teritorije BiH, najčešće sa teritorije Republike Srbije i Crne Gore. Razmatran je period 2019-2022. godine u kojem je evidentirano 34.610 lica koja su otkrivena u ilegalnom prelasku državne granice.

Na mjesečnom nivou postupanje prema odvrćenim licima na ulazu u BiH je bio sledeći:

MJESEC	BROJ LICA 2019. GODINE	BROJ LICA 2020 GODINE.	BROJ LICA 2021. GODINE	BROJ LICA 2022. GODINE	UKUPAN BROJ LICA 2019-2022. GODINA
Januar	347	274	117	97	835
Februar	565	1128	296	224	2213
Mart	1522	690	466	246	2924
April	1056	100	627	240	2023
Maj	1268	1229	654	343	3494
Juni	1296	1977	799	433	4505
Juli	1099	1849	748	460	4156
August	1352	1216	373	804	3745
Septembar	1811	1351	531	955	4648
Oktobar	1444	808	294	905	3451
Novembar	1057	249	232	733	2271
Decembar	260	132	131	496	1019
Ukupno	13077	11003	5268	5936	34610

Tabela 1. Odvrćanje lica od ilegalnog ulaska u BiH na mjesečnom nivou

Obrađeni podaci prikazuju da je kretanje ilegalnih migranata izraženije u periodu ljetnih mjeseci. Pogodne vremenske prilike omogućuju ilegalnim migrantima lakše kretanje iz susjednih zemalja u Bosnu i Hercegovinu.

Odluke o zabranama kretanja u svim zemljama odrazile su se i na kretanje ilegalnih migranata za vrijeme pandemije COVID 19, te je u periodu 2020. godine smanjen broj lica odvrćenih od ilegalnog prelaska državne granice.

Statistički podaci za istraživani period pokazuju da se najveći broj ilegalnih migranata u Bosnu i Hercegovinu kretao iz susjedne zemalje Republike Srbije, zatim iz Republike Crne Gore i u manjem broju iz Republike Hrvatske. Na osnovu ovih podataka može se uvidjeti značaj Balkanske rute kretanja ilegalnih migranata tj. da je veliki dio stranih državljana istu koristio kao rutu kretanja za dolazak u EU. Manji broj ilegalnih prelazaka iz Republike Hrvatske u Republiku BiH evidentiran je iz razloga što je za vrijeme istraživačkog rada granična linija između dvije zemlje bila vanjska granica šengena te je pojačana granična kontrola i nadzor granice od strane policijskih službenika Republike Hrvatske i međunarodnih agencija za zaštitu državne granice. Takvim postupanjem smanjen je broj ilegalnih prelazaka u Bosnu i Hercegovinu iz Republike Hrvatske.

ZEMLJA	BROJ LICA ZA PERIOD 2019. GODINE	BROJ LICA ZA PERIOD 2020. GODINE	BROJ LICA ZA PERIOD 2021. GODINE	BROJ LICA ZA PERIOD 2022. GODINE	UKUPAN BROJA LICA ZA PERIOD 2019-2022
SRBIJA	7540	7292	3746	2912	21490
CRNA GORA	5262	3508	1495	2349	12614
HRVATSKA	269	203	27	1	500
UKUPNO	13077	11003	5268	5262	34610

Tabela 2. Odvrćanje lica od ilegalnog ulaska u BiH iz susjednih zemalja

Broj lica prema državljanstvima koji je odvrćen u istraživanom periodu je sledeći:

Pakistan	2512	Pakistan	4447	Afganistan	1179	Afganistan	3675
Irak	1122	Afganistan	3508	Pakistan	867	Burundi	1372
Afganistan	1185	Maroko	835	Bangladeš	325	Pakistan	547
Sirija	877	Irak	600	Turska	222	Turska	484
Iran	549	Bangladeš	695	Maroko	161	Indija	404
Bangladeš	317	Iran	399	Egipat	150	Irak	284
NN	482	Egipat	206	Irak	117	Bangladeš	260
Palestina	164	Sirija	205	Iran	101	Iran	237
Turska	179	Eritreja	134	Sirija	95	Kongo	178
Indija	153	Alžir	109	NN	50	Kuba	106
	2019.godina		2020.godina		2021.godina		2022.godina

Tabela 3. Odvrćena lica prema državljanstvu

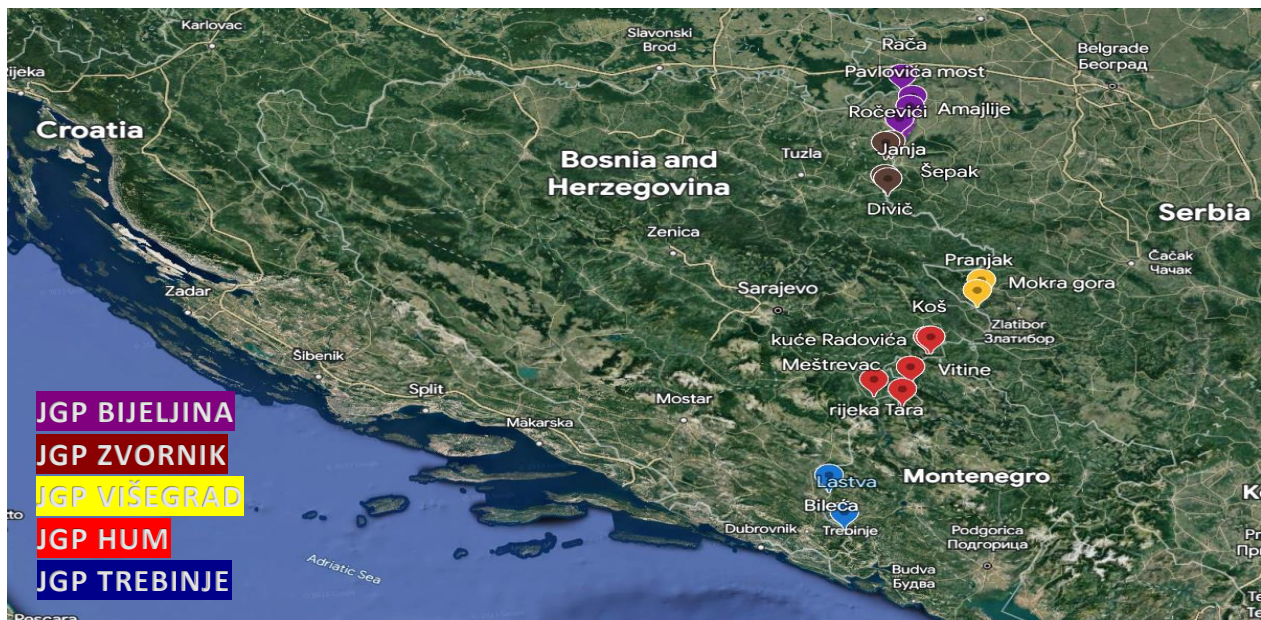
Za period 2019 -2022.godina iz izvještaja GP BiH je uzeto prvih deset zemalja. Analizirajući podatke zaključuje se da su najčešće evidentirani ilegalni migranti sa područja Afganistana i Pakistana. Ovom prilikom se može konstatovati da se radi o ilegalnim migrantima koji su porijeklom iz zemlje koja je zahvaćena ratom nakon čega slijede zemlje koje imaju nerazvijenu ekonomiju.

Sumirajući period 2019-2022.godina GP BiH prema zakonskoj regulativi Zakona o graničnoj kontroli BiH odvrtila je preko 30.000 lica od ilegalnog prelaska državne granice. Istraživanje bazirano na statističkim izvještajima o postupanju Granične policije BiH pokazuje da je su njeni službenici najveći učinak imali na samoj graničnoj liniji pridržavajući se člana 37. Zakona o Graničnoj kontroli BiH.

Sprečavanje lica na ulazu od ilegalnog prelaska državne granice zasnovano je na tome da je ilegalni migrant još na teritoriji susjedne zemlje ili se isti nalazi na graničnoj liniji ili graničnoj crti između dvije zemlje. Policijski službenik GP BiH migrantu verbalno saopštava, pokretima tijela gestikulira ili mu daje zvučni odnosno svjetlosni signal da lice ne pokušava preći graničnu liniju teritorije BiH. Policijski službenici koji su spriječili ilegalan prelazak državne granice

putem sredstava za komunikaciju UKT veze i mobilnim telefonom izvještavaju mjesno nadležnu matičnu jedinicu GP BiH o stanju na terenu, prilikom čega se detaljno daju podaci o vremenu događaja, lokaciji događaja, broju lica, spolu i uzrastu koji je spriječen u pokušaju ilegalnog prelaska državne granice. Nakon toga mjesno nadležna organizaciona jedinica GP BiH ili jedinica graničnog prelaza putem telefona obavještava nadležnu organizacionu jedinicu policije susjedne zemlje o stanju na terenu. Nakon završene razmjene informacija policijski službenici susjedne zemlje šalju svoje mobilne patrole na mjesto događaja koje imaju zadatak da pronađena lica usmjeravaju prema smještajima za migrante u vlastitoj zemlji. Ukoliko iste nemaju na raspolaganju mobilne patrole ilegalni migranti čekaju pogodan trenutak da opet izvrše ilegalan prelazak državne granice ili pokušavaju to na drugom mjestu.

Mjesno nadležna organizaciona jedinica GP BiH tj. njen šef smjene ima obavezu da putem propisanog izvještaja informiše Terenski ured na regionalnom nivou i Glavni ured na centralnom nivou u vezi sa događajem na graničnoj liniji. Veoma je bitno naglasiti da se tom prilikom takav postupak evidentira u elektronske i ukoričene evidencije Granične policije BiH. Ovaj način evidentiranja događaja omogućio je svim policijskim službenicima GP BiH pravovremeno informisanje i uvid u aktuelna dešavanja i trenutno stanje na granici Bosne i Hercegovine sa susjednim zemljama.

Slika 15. Mjesta najčešćeg ilegalnog prelaska državne granice na ulazu u BiH.

Lokacije Lastva i Bileća su lokacije najčešćeg sprečavanja lica na ulazu u BiH, te na toj graničnoj linji najveću odgovornost ima JGP Trebinje. JGP Hum Foča evidentirala je na lokacijama rijeke Tare, Vitinama te Kuće Radovića i Koša najveći broj sprečavanja lica u ilegalnom prelasku državne granice na ulazu u BiH. JGP Višegrad najveću problematiku u ovom pogledu je evidentirala na lokacijama Pranjka i Kotroman. Lokacije Divič, Šepak i Ročevići su zahvaćene ovom problematikom u zoni odgovornosti JGP Zvornik. JGP Bijeljina najveći broj lica na ulazu u BiH spriječila je na lokalitetima Amajlije, Kojčinovac, Pavlovića Most i Rača. Ovdje se treba naglasiti da se tok rijeke Drine najčešće koristi za ilegalan prelazak državne granice. Analizom je moguće zaključiti da je državna granica između BiH i susjednih zemalja Crne Gore i Srbije veoma atraktivna ilegalnim migrantima za ulaz i ilegalan prelazak u BiH. Dužina granice koja treba da se nadzire je iznad cca 500 km, što predstavlja veliki sigurnosni izazov GP BiH.

2.5. Broj evidentiranih lica otkrivenih u ilegalnom prelasku državne granice na ulazu ili izlazu iz Bosne i Hercegovine

Statistički podaci prikazuju da je najveći broj migranata spriječen da uđu na teritorij Bosne i Hercegovine u zoni odgovornosti TK Istok, potom TK Sjeveroistok i TK Jug. Napominjem da je geografski položaj BiH uticao na ovako aktuelno stanje. Ovakva sigurnosna situacije je veliki izazov za policijske službenike koji su angažovani u nabrojanim terenskim kancelarijama.

ILEGALNI/NEZAKONITI PRELASCİ DRŽAVNE GRANICE NA ULAZU U BiH				
Terenski ured	2019.	2020.	2021.	2022.
Sjeveroistok	657	411	197	116
Istok	9213	8895	4675	5656
Jug	2583	1527	396	164
Zapad	398	120	0	0

Sjeverozapad	226	50	0	0
Aerodromi	0	0	0	0
Ukupno	13077	11003	5268	5963

Tabela 4. Ilegalan prelazak državne granice na ulazu u BiH prema terenskim kancelarijama

U ilegalnom prelasku državne granice, kao i u pokušaju ilegalnog prelaska državne granice u susjedne zemlje na izlazu iz BiH, vezan za period istraživačkog rada u kojem je otkriveno 31.627 ilegalnih migranata:

MJESEC	BROJ LICA 2019. GODINE	BROJ LICA 2020 GODINE.	BROJ LICA 2021. GODINE	BROJ LICA 2022. GODINE	UKUPAN BROJ LICA 2019-2022. GODINA
Januar	415	469	331	115	1330
Februar	414	1162	615	214	2405
Mart	576	426	390	125	1517
April	819	587	203	171	1780
Maj	1052	881	352	137	2422
Juni	1039	1442	139	338	2958
Juli	536	1685	175	197	2593
August	485	1632	187	370	2674
Septembar	787	1959	271	1194	4211
Oktobar	760	518	272	2271	3821
Novembar	1218	360	272	1722	3572
Decembar	315	532	255	1242	2344
Ukupno	8416	11653	3462	8096	31627

Tabela 5. Ilegalan prelazak državne granice na izlazu iz BiH na mjesečnom nivou

Obrađeni podaci prikazuju da je kretanje ilegalnih migranata izraženije u periodu ljetnih mjeseci. Pogodne vremenske prilike omogućavaju ilegalnim migrantima lakše kretanje iz Bosne i Hercegovine u susjedne zemalje, najčešće u Republiku Hrvatsku.

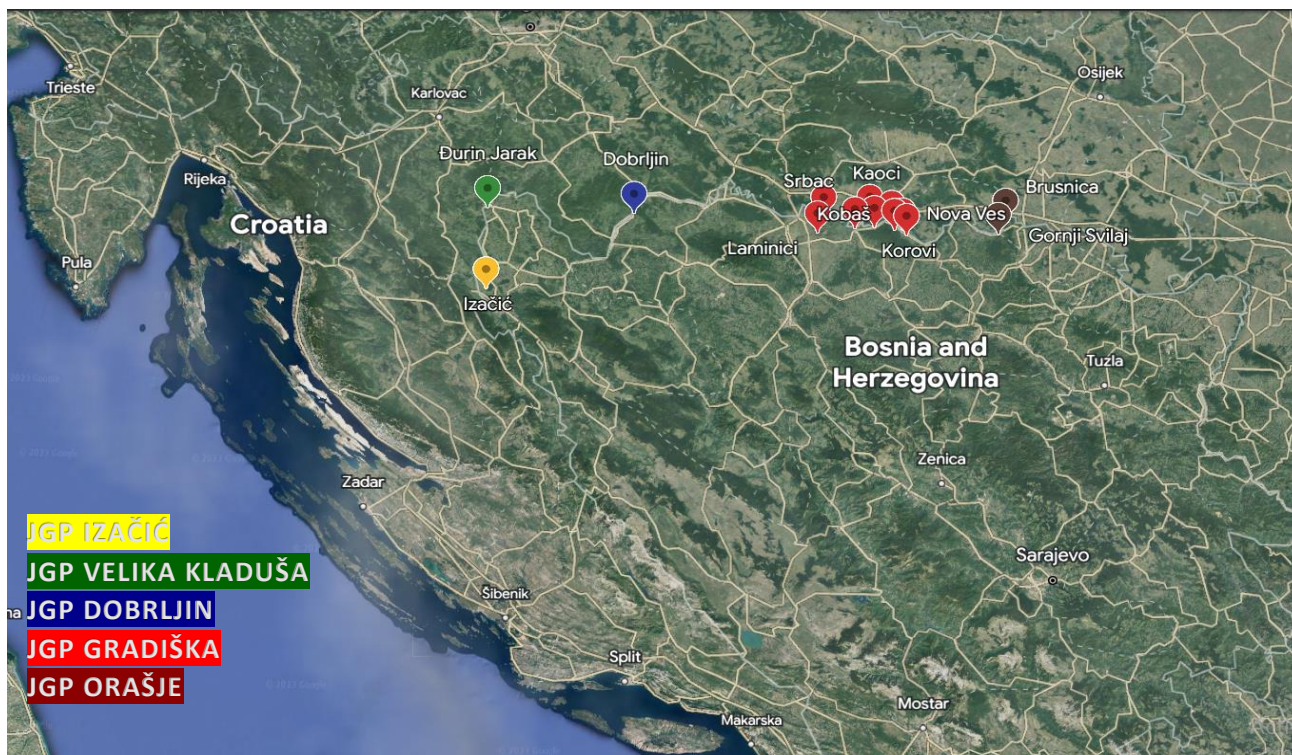
Od broja lica otkrivenih prilikom ilegalnog izlaska iz BiH može se konstatovati da je za četiri godine, najviše lica odvraceno i sprečeno u ilegalnom prelasku državne granice prema teritoriji Republike Hrvatske. Ovdje se također može potvrditi da granična policija svoj akcenat rada usmjerava i na sprečavanje ilegalnih migranata da izađu sa teritorije BiH.

ILEGALNI/NEZAKONITI PRELASCI DRŽAVNE GRANICE PREMA SUSJEDNIM DRŽAVAMA NA IZLAZU IZ BiH					
Granica sa	2019.	2020.	2021.	2022.	Ukupan broj lica na izlazu iz BiH evidentiran za četiri godine
Republikom Srbijom	943	778	301	1278	3300
Republikom Crna Gora	111	18	37	33	199
Republikom Hrvatska	7285	10847	3096	5701	26929
Aerodromi	77	10	28	84	199
Ukupno	8416	11653	3462	8096	31627

Tabela 6. Ilegalni prelasci prema susjednim državama na izlazu iz Bosne i Hercegovine

Sprečavanje lica na izlazu od ilegalnog prelaska državne granice, zasnovano je na tome da je ilegalni migrant još na teritoriji Bosne i Hercegovine ili se isti nalazi na graničnoj liniji između BiH i susjednih zemalja u ovom slučaju najčešće Republike Hrvatske. Policijski službenik GP BiH, sprovodi aktivnosti primijenjujući policijska ovlaštenja, da lice ne pokušava preći graničnu liniju teritorije BiH u susjednu zemlju. Policijski službenici koji su spriječili ilegalan prelazak iz

BiH u susjedne zemlje putem sredstava za komunikaciju UKT veze i mobilnim telefonom izvještavaju mjesno nadležnu matičnu jedinicu GP BiH o stanju na terenu, kojom prilikom se detaljno daju podaci o vremenu događaja, lokaciji događaja, broju lica, nacionalnoj pripadnosti, spolu i uzrastu koji je spriječen u pokušaja ilegalnog prelaska državne granice. Prilikom obavljanja razgovora policijski službenik BiH ima obavezu da utvrdi da li je predmetno lice podnijelo namjeru za azil u BiH ili supsidijarnu zaštitu u BiH. Nakon sprečavanja ilegalnog izlaska iz BiH lice se upućuje u najbliži TC SPS BiH. Takođe se može konstatovati da je smanjen broj ilegalnih prelazaka državne granice od strane migranata prema Crnoj Gori. Ova strana lica u najviše slučajeva su izjavila da su bezuspješno višestruko pokušali preći državnu granicu sa Republikom Hrvatskom, zbog tih razloga vraćaju se u zemlju svog porijekla ili će tražiti drugi način da dođu na teritoriju EU. Migranti evidentirani na izlazu iz BiH prema Republici Srbiji također su zbog svog dugotrajnog boravka u BiH, najčešće izjavili da žele pokušati doći na teritoriju EU drugom rutom kretanja. Migranti evidentirani na izlazu iz BiH na aerodromima najčešće su koristili ukradene ili otuđene putne isprave za prelazak državne granice, te su u tim slučajevima krivično sankcionisani. Efektivne mjere koje je EU poduzela na vanjskoj granici Hrvatske sa BiH, te naponi GP BiH da zaustave tok kretanja migracionog talasa na izlazu iz BiH prema EU je doveo do određenih promjena na terenu koje se ogledaju u evidentiranim namjerama migranata da pređu granicu BiH prema Srbiji. Ovdje možemo konstatovati da se u određenom broju slučajeva radi o istim licima koji vrše višestruke pokušaje ilegalnog prelaska granice. Nacionalna pripadnost stranaca koja je evidentirana na izlazu ista je kao na ulazu u Bosnu i Hercegovinu i svi oni spadaju u lica koja zbog društveno-ekonomskih i političkih događaja mijenjaju svoje stanište.

Slika 16. Mjesta najčešćeg odvrtačanja lica od ilegalnog prelaska državne granice na izlazu iz BiH

Broj evidentiranih lica otkrivenih u ilegalnom prelasku državne granice na izlazu iz BiH po terenskim uredima GP BiH:

ILEGALNI/NEZAKONITI PRELASCI DRŽAVNE GRANICE				
Terenski ured	2019.	2020.	2021.	2022.
Sjeveroistok	869	809	833	1141
Istok	644	644	295	1222
Jug	310	233	201	29
Zapad	5028	8422	961	242
Sjeverozapad	1488	1535	1140	5407

Aerodromi	77	10	32	82
Ukupno	8416	11653	3462	8123

Tabela 7. Ilegalni prelasci državne granice na izlazu iz BiH prema terenskim uredima

Statistički podaci prikazuju da je najveći broj migranata spriječen da izađu sa teritorije Bosne i Hercegovine u zoni odgovornosti TK Zapad, potom TK Sjeverozapad. Napominjem da je geografski položaj BiH uticao na ovako aktuelno stanje. Ovakva sigurnosna situacije je veliki izazov za policijske službenike koji su angažovani u nabrojanim Terenskim kancelarijama.

3. Iskustva u radu sa ilegalnim migrantima

3.1. Iskustva Granične policije Bosne i Hercegovine u radu sa ilegalnim migrantima

Granična policija BiH ozbiljno je preuzela svoju ulogu tek nakon što je teritorija BiH postala tranzitna zemlja za ilegalne migrante. Policijski službenici GP BiH prema svim migrantima postupaju u skladu sa međunarodnim humanitarnim pravima, ali trendovi povećanog broja migranata na državnoj granici BiH sa susjednim zemljama otežavaju rad GP BiH. Poštujući prethodno pravne regulative lica koja su izvršila ilegalan prelazak državne granice procesuirana su prema Zakonu o strancima BiH pred mjesno nadležnim sudom. Strana lica koja su dovedena u vezu sa krivičnim djelom krijumčarenja ljudi ili drugih oblika krivičnih djela su procesuirana pred Tužilstvom BiH. Prilikom obavljanja tih poslova GP BiH obavijestila je nadležne službe koje su preuzimale dalje mjere prema stranim licima, kao i međunarodne organizacije. Informisana je Služba za poslove sa strancima BiH, mjesno nadležne zdravstvene ustanove u slučajevima zdravstvenih tegoba i centri za socijalni rad u slučaju pojave maloljetnih lica bez roditelja, staratelja kao i međunarodne organizacije IOM i UNHCR.

Materijalno tehnička opremljenost Granične policije BiH je preduslov za uspješnu realizaciju poslova nadzora državne granice BiH. Granična policija Bosne i Hercegovine i unutrašnje organizacione jedinice iz njenog sastava raspolažu određenim brojem materijalno tehničkih

sredstava za preglede vozila, lica, prtljaga i dokumenata: endoskopi, basteri, mjerači dužine, ogledala za pregled, radijacijski pejdžeri, detektori metala i sl., a od 2018. godine i značajnom količinom endoskopa nove generacije, kao i detektorima eksploziva i narkotika. Osim naprijed navedenog Granična policija Bosne i Hercegovine raspolaže i sa specijalističkom opremom za nadzor državne granice: seizmički senzori – magnetni i IC senzori sa pratećom opremom, termovizijske kamere, uređaji za noćno osmatranje, GPS uređaji, dronovi sa kamerom, kamere SCOUT i dr. Pored toga što navedenu opremu posjeduje jedan broj graničnih prelaza i mobilnih patrola, smatramo da je ista nedovoljna za adekvatan odgovor na navedene prijetnje, a s obzirom na dužinu granice i nedovoljne kadrovske popunjenosti. Obuka o upotrebi raspoložive opreme radi njenog što efikasnijeg korištenja se kontinuirano provodi.

3.2. Organi nadležni za vođenje prekršajnog postupka na području Bosne i Hercegovine

Nadležni policijski organi Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne Hercegovine, Republike Srpske, Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine ili kantona zaduženi su za pokretanje i rješavanje prekršajnog postupka počinjenog na teritoriji BiH. Mjesno nadležan sud je prvostepeni i drugostepeni sud koji odlučuje o prekršajnim predmetima u skladu sa zakonima o sudovima u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine.⁵⁵

3.2.1. Definicija prekršaja

Prekršaji predstavljaju kršenja javnog poretka ili propisa o ekonomskom i finansijskom poslovanju, utvrđena zakonom ili drugim propisom, za koje su određena obilježja prekršaja i za koje su propisane sankcije.

---

⁵⁵ Zakon o prekršajima Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 41/2007, 18/2012, 81/2015, 65/2020) član 1.

Postupak nad okrivljenim licem

Svako lice koje je izvršilo ilegalan prelazak državne granice BiH počinilo je prekršaj prema Zakonu o strancima za ilegalan prelazak državne granice iz člana 16. stavka 1. tačka a., kažnjivo po članu 135. stavka 1. tačka a. Prekršajno sankcionisanim izdat je prekršajni nalog kojim je izrečena novčana kazna na iznos 300 KM. Licima koja su posjedovala dovoljno novčanih sredstava u skladu sa Zakonom o prekršajima BiH, naplaćivane su kazne u visini polovine izrečene novčane kazne u iznosu od 150 KM. Prilikom takvog postupka sankcionisanom je izdata potvrda o plaćanju novčane kazne izrečene prekršajnim nalogom. Nakon izvršenih službenih radnji, uz zahtjev za izdavanje rješenja o protjerivanju stranaca sa teritorije BiH procesuirani su predati službenicima mjesno nadležne Službe za poslove sa strancima. Protiv lica koje nije imalo dovoljno novčanih sredstava za plaćanje kazne predviđene Zakonom o strancima, podnešen je zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka pred mjesno nadležnim osnovnim sudom, njegovom odjeljenju za prekršaje, prilikom čega su im izrečene uslovne kazne. Uslovne kazne koje su izricane odnosile su se na protjerivanje lica sa teritorije BiH kao i zabrane ulaska na teritoriju u BiH za određeni vremenski period.

Nakon odvođenja počinioca prekršaja pred sud i završenog procesuiranja isti je u prostorijama JGP zadržan, gdje se lice predavalo službenicima Službe za poslove sa strancima BiH, uz izdat prijedlog za stavljanje stranca pod nadzor radi utvrđivanja identiteta i izdavanja rješenja o protjerivanju stranca sa teritorije BiH, ukoliko lice nije podnijelo namjeru za azil u BiH.

Otežavajući faktor prilikom otkrivanja lica u ilegalnom prelasku državne granice u osnovi je bilo neposjedovanje identifikacijskog dokumenta. Naglašavam da su lica na početku migracijskog talasa posjedovala putne isprave, međutim, kako je vrijeme odmicalo isti nisu imali važeće identifikacione dokumente te su se identifikovali sa zahtjevima o podnešenoj namjeri u susjednoj zemlji.

Slučajevi otkrivanja lica u ilegalnom prelasku državne granice u noćnim satima također su predstavljali otežavajući faktor za rad službenika GPBiH. Lica koja su otkrivena u ilegalnom prelasku državne granice u noćnim satima zakosnki su zadržavani do 6 sati, nakon čega su lišavani slobode do odvođenja na sud. Ovaj način rada usporio je aktivno djelovanje policijskih službenika na graničnoj liniji jer su isti zbog takvih službenih radnji morali čuvati lica lišena slobode. Često se radilo o grupi ilegalnih migranata koja je opservirana, te su policijski

službenici GP BiH zbog neposjedovanja adekvatnih prostorija, koji su angažovani u mobilnoj patroli na terenu povučeni u sjedište JGP. Ovo je imalo za posljedicu da je granična linija ostala nezaštićena, te je omogućila ostalim migrantima olakšan ulaz na našu teritoriju.

Postupak lišavanja slobode jedne grupe migranata prema Uputstvu o načinu i uslovima postupanja prema osobama lišenim slobode takođe je otežao rad mjesno nadležne matične jedinice GP BiH. Zbog poštivanja svih zakonskih regulativa veliki broj službenika GP BiH sudjelovao je u ovim radnjama te je ovakav dugotrajan proces imao za posljedicu smanjenje motivacije policijskih službenika, smanjenje broja otkrivanja drugih krivičnih djela, kao i povećan trošak svih materijalno-tehničkih sredstava što je opteretilo budžet BiH. Ovdje je bitno naglasiti da su ilegalni migrant putem sofisticiranih uređaja (mobitela, laptopa i tablet uređaja) razmjenjivali informacije o sigurnim tačkama za prelazak državne granice u BiH. Ovo je ustanovljeno jer su migrant počeli dolaziti na ista mjesta gdje je prethodna skupina ilegalnih migranata otkrivena.

Rastom intenziteta ilegalnih migracija došlo je do pojave većeg broja lica koja nisu imala dovoljno novčanih sredstava za plaćanje kazne izrečene prekršajem i pojačanog odvođenja lica na sud za izricanje uslovne kazne. Sudovi su posatali preoprećeni ovom problematikom što je rezultiralo velikm budžetskim troškovima. Novonastala situacija rezultirala je da su sudije nadležnog suda zbog neekonomičnosti postupaka migrante odmah prosljeđivali na nadležnu SPS BiH.

Ovo sve je rezultiralo da se promijenio pristup u postupku sa ilegalnim migrantima, te su nakon otkrivanja u ilegalnom prelasku državne granice lica predata SPS-u. Nakon preduzetih mjera iz svoje nadležnosti migranti su smješteni u migracione centre širom BiH. U početku, prevoz migranata do centara je bio organizovan od strane GP BiH, SPS-a i IOM-a, ali nakon masovnog priliva isto je ukinuto, te su se migranti samostalno snalazili za svoj dalji transport.

Sve navedene službene radnje evidentiraju se u pismenoj formi na propisanim izvještajima, obrascima i ukoričenim evidencijama, te se također iste unose u elektronske evidencije od strane šefa smjene mjesno nadležne JGP.

Granična policija BiH svoje aktivnosti usmjerila je na sprečavanju i otkrivanju krivičnog djela krijumčarenje ljudi prema članu 189 stavka 1 Krivičnog zakona BiH.

3.2.2. Definicija krijumčarenja

Ko se radi sticanja finansijske ili materijalne koristi bavi nedozvoljenim prebacivanjem drugih osoba preko državne granice ili omogućí drugom nedozvoljeni prelazak granice, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.⁵⁶

Postupak prema migrantu koji je krijumčaren preko državne granice od strane drugih osoba sastoji se od procesa identifikacije. Identifikacija se vrši pomoću obrasca koji je na jeziku kojeg poznaje lice. Ovdje se identitet utvrđuje na osnovu pisane izjave lica što predstavlja otežavajući faktor u daljem radu i procesu dokazivanja pomenutog krivičnog djela. Veoma bitan je koordiniran rad GP BiH, Tužilaštva BiH, SPS BiH i ostalih sigurnosnih agencija. Dalji rad preuzima Istražni tim GP BiH gdje se izjava od lica uzima uz prisustvo ovlaštenog sudskog tumača na govornom jeziku lica. Nakon tih službenih radnji pristupa se prepoznavanju počinioca koji su vršili krijumčarenje. Jedinica granične policije obavještava Službu za poslove sa strancima, te se oštećena lica predaju istoj i smještaju se u centre SPS. Nakon predaje lica, GP BiH vrši predaju cjelokupne dokumentacije tužilaštvu u vidu Izvještaja o počinjenom krivičnom djelu. Ono što je bitno naglasiti jeste da je zadržavanje lica u centrima otežano jer iziskuje utrošak više budžetskih sredstava jer tužilaštvo usporeno radi na izricanju sankcija. Drugi razlog jeste taj da su prihvatni centri otvorenog tipa i da lica koja su krijumčarena napuštaju ista i kreću se prema zemljama EU. Rad sa stranim licima koji se dovode u vezu sa krijumčaranjem ljudi sastoji se od istog postupka identifikacije, uzimanja izjava i obavještavanja nadležnih službi. Razlika je u tome što se ta lica sprovode u zatvorske prostorije gdje borave sve dok se ne izrekne sankcija. Sve navedene službene radnje evidentiraju se u pismenoj formi i elektronskim evidencijama od strane šefa smjene mjesno nadležne JGP i tima za istrage.

---

⁵⁶ Krivični zakon Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 3/2003, 32/2003 – ispr., 37/2003, 54/2004, 61/2004, 30/2005, 53/2006, 55/2006, 8/2010, 47/2014, 22/2015, 40/2015 i 35/2018) član 189. stav 2.

Pomoćni letak za ispitivanje stranca	Prezime	Ime	Datum rođenja	Mjesto rođenja	Pol	Državljanstvo	Bračni status
Njemački	Familiennname	Vorname(n)	Geburtsdatum	Geburtsort	Geschlecht	Staatsangehörigkeit/-en	Familienstand
Engleski	Surname	Forename(s)	Date of birth	Place of birth	Sex	Nationality/nationalities	Marital status
Francuski	Nom de famille	Prénom(s)	Date de naissance	Lieu de naissance	Sexe	Nationalité(s)	Situation familiale
Arapski	اسم العائلة	الإسم الأول (الأسماء الأولى)	تاريخ الولادة	مكان الولادة	الجنس	الجنسية / الجنسيات	الوضع العائلي
Kurdski-Kurmanci	Paşnav	Pêşnav	Dema jidayikbûnê	Cihê jidayikbûnê	Zayend (Nêr yan Mê)	Nasname/Hemwelatiyê Kijan Dewletê (Dewletan) ??	Rewşa malbatî
Kurdski-Sorani	(ناوی بنه‌ماڵهیی (دووهم و سێههم	ناوی یەکهم	ڕێکەوتی لەدایکبوون	شوێنی لەدایکبوون	(جنس) (نێر یان مێ)	خاوەنی جنسیه‌ی وڵاد	بوارێ خێزانی
Persijski	نام خانوادگی	نام	تاریخ تولد	محل تولد	جنسیت	تابعیت (ها)	وضعیت خانوادگی
Paštu	لقب	اول نوم	نځېکېدنې نېټه	نځېکېدنې ځای	جنس	تابعیت / تابعیتونه	مدني حالت
Tigrinya/Eritrea	ገም ኣብ	ገም	ዕለት ልደት	ዝተወለደኻሉ ቦታ	ጾታ	ዜግነት/ዜግነታት	ናይ ሓዳር ደረጃ ወይ ኩነታት
Urdski	خاندانی نام	نام	تاریخ پیدائش	جگہ پیدائش	جنس	شہریت	خاندانی کیفیت
Broj : Prema izjavi migranta							
Prevođenje uz pomoć prevodioca							

Slika 17. Upitnik za prikupljanje identifikacionih podataka

Hospitalizacija lica se vrši prema potrebama ilegalnih migranata. GP BiH svakodnevno vodi brigu o tom, ali najveći broj takvih lica hospitaliziran je zbog fizičke iscrpljenosti. Postupajući prema svim humanitarnim principima GP BiH i u ovom pogledu saraduje sa nadležnim domaćim i inostranim službama. Bitno je naglasiti veliko učešće IOM-a za teže oboljele ilegalne migrante kao i za žene u drugom stanju. Veoma osjetljiv je rad sa maloljetnim ilegalnim migrantima bez roditelja ili staratelja. Prilikom ovakvih slučajeva pored SPS BiH bitna je i uloga mjesno nadležnog Centra za socijalni rad. Cjelokupan proces identifikacije vrši se uz prisustvo socijalnog radnika, službenika SPS i ovlaštenog prevodioca jezika kojeg govori maloljetnik.

Sigurnost državne granice zahtijeva adekvatan odgovor Granične policije BiH u sprečavanju ilegalnih prelazaka državne granice, identifikaciji, otkrivanju i dokazivanju krivičnih djela u vezi sa krijumčarenjem ilegalnih migranata i to posebno kada su u pitanju organizovani oblici krijumčarenja ilegalnih migranata gdje je potrebno identifikovati kompletan lanac

krijumčarenja koji polazi od države odredišta, preko Grčke, pa sve do BiH i država Evropske unije, pri čemu pripadnici organizovanih kriminalnih grupa stiču protivpravnu imovinsku korist u enormnim iznosima. Tako je pored nadzora državne granice dužinom granične linije akcent stavljen na detaljan pregled teretnih motornih vozila, autobusa kao i ostalih vozila, kako na ulazu tako i na izlazu iz BiH. Razlog zbog čega se postupalo tako jeste da su često ilegalni migranti samoinicijativno ili uz dogovor sa vozačem koristili ovaj tip vozila za prelazak državne granice. Na izlazu iz BiH falsifikovane putne isprave koriste ilegalni migranti, koji su ušli u BiH i na zakonit i na nezakonit način. Samo sa planiranim aktivnostima, kroz provođenje akcionih planova, institucije države BiH, a prije svega Granična policija BiH, kroz jačanje kapaciteta, ljudskih, materijalno-tehničkih i finansijskih, te efikasnu saradnju na domaćem i međunarodnom nivou, zajedno sa Službom za poslove sastrancima i ostalim agencijama za provođenje zakona u BiH, mogu da ublaži posljedice ovog sigurnosnog problema.

3.3. Preporuke za Evropsku uniju i međunarodnu zajednicu

- Identificirati i uticati na glavne uzroke današnjih masovnih mješovitih migracijskih tokova u svijetu mapiranjem kriznih žarišta i radom na dugoročnom slanju razvojne pomoći u finansijskom, logističkom i smislu ekspertize koja može pomoći zaustavljanju svih sukoba i daljnjem socioekonomskom oporavku i razvoju tih područja.
- Ulagati u mjere finansijske podrške izbjegličkim kampovima u trećim državama s ciljem poboljšanja izbjegličke situacije, te u mjere za napuštanje tih kampova i ostvarenje trajnog rješenja integracije u lokalnu zajednicu.
- Dati prednost humanitarnim operacijama spašavanja migranata nad Fronteksovim sekuritizacijskim mjerama uništavanja krijumčarskih mreža i krijumčarskih transportnih sredstava.

- Osigurati i kontinuirano držati otvorenim i protočnim humanitarne koridore koji bi omogućili siguran dolazak i tranzit izbjeglica, te pristup teritoriju država članica EU-a i sistemu traženja zaštite.
- Olakšati zakonite uvjete dolaska državljana trećih zemalja u EU liberalnijim sistemom kvota za rad, obrazovanje, studiranje i spajanje obitelji.
- Aktivirati postojeće pravne mehanizme zaštite, poput privremene zaštite ili humanitarnih viza za omogućavanje dolaska i priznavanja zaštite izbjeglicama.
- Razvijati adekvatne smještajne kapacitete prihvata izbjeglica u Evropi, te ujednačiti standarde prihvata u svim zemljama članicama.
- Osmisliti i implementirati učinkovitiji sistem raspodjele tražitelja azila i izbjeglica po državama članicama putem kvota, koji bi bio jednostavniji, brži i jeftiniji - uvažavati preferencije migranata (kada je moguće) te njihove socijalne veze s osobama u državi primitka ili željene destinacije, kod premještanja i preseljenja.
- Uspostaviti jedinstveno koordinativno tijelo EU-a koje bi nadgledalo implementaciju zajedničkih standarda te koordiniralo zajedničke operacije EU-a, uz mogućnost da tu odgovornost preuzme EASO (European Asylum Support Office).
- Pristupiti potpunoj reviziji ili čak odbacivanju Dublinskog sistema i osmisliti sistem koji ne bi vezao tražitelje zaštite uz teritorij s nedostatnim sistemima azila, uz poštovanje zajedničkih standarda prihvata, procedure i kvalifikacije.
- Poticati razvoj i ujednačivanje kvalitete izbjegličke zaštite u svim zemljama Unije, uključujući unapređenje integracijskih politika država članica, uz uspostavu zajedničkih standarda, modela i pristupa.
- Omogućiti održiva rješenja toleriranog ostanka u državama članicama ako dođe do sekundarnih kretanja onih koji će sistemom kvota biti premješteni u druge države članice.⁵⁷

---

⁵⁷ Župarić-Iljić, Drago; Gregurović, Snježana; Kuti, Simona; Gregurović, Margareta; Podgorelec, Sonja; Klempić Bogadi, Sanja i Mlinarić, Dubravka (2015), "Tokovi prisilnih migracija i humanitarna kriza u Europi: strateška polazišta Instituta za migracije i narodnosti", Institut za migracije i narodnosti, Zagreb

3.4. *Preporuke za Bosnu i Hercegovinu*

S obzirom na karakter svih vrsta kriminala i za efikasnu borbu potrebno je da u narednom periodu Predsjedništvo BiH i nadležna ministarstva za sprovođenje sigurnosti na nivou BiH analiziraju iskustva drugih zemalja kao što je npr. Mađarska. Jasno je da sa ovakim reljefnim položajem BiH neće moći izgraditi zaštitne ograde, te je potrebno da se preduzmu drugi koraci.

Predsjedništvo BiH mora kroz češće vanjsko-političke sastanke sa susjednim zemljama naglasiti važnost i poštivanje potpisanih multilateralnih dogovora i dogovoriti niz obveza sa ciljem organizovane kontrole migrantskih talasa. Isti moraju sa EU detaljno iznijeti stanje migrantske krize u BiH sa svim socijalnim problemima i ekonomskim troškovima, te moraju dogovoriti način prihvata migranata na krajnje destinacije u EU koje oni odabiru prilikom ulaza u BiH ili ukoliko isti podnose zahtjev za vraćanje u matičnu zemlju da im se to i omogući.

Nadležna ministarstva moraju mobilizirati postojeće kapacitete vojnih snaga BiH, nadležnih agencija u sklopu Ministarstva sigurnosti BiH kao i svih MUP-ova na nivou BiH sa ciljem kontrolisanog prihvata ilegalnih migranata. Dužinom granice BiH i susjednih zemalja uspostaviti prihvatne centre u vidu šatorskih naselja na geografskim pogodnim lokalitetima koji omogućavaju uspostavu. Kapaciteti smještaja trebaju biti do 150 smještajnih jedinica. Veći priliv migranata nije zabilježen u dosadašnjem toku niti na jednom dijelu granice BiH tako da je dovoljan broj smještajnog kapaciteta. Prihvatne centre opremiti na način da se može pružiti medicinska pomoć i omogućiti boravak prema svim ljudskim pravima do tri dana. Veoma bitno bilo bi stvaranje registracionog centra u kojem bi se od svakog pristiglog lica uzeli identifikacioni podaci. Bitno bi bilo uspostavljanje Informacione migrantske baze. Tom prilikom svakom licu bi se izdala identifikacijska iskaznica sa otiskom prsta, profilnom slikom i uvećanom slikom šarenice oka. Navedena iskaznica trebala bi imati tri do pet zaštitnih elemenata. Ovakva baza trebala bi se dostaviti svim zaštitnim organima u BiH, te bi se u slučaju delikta ili u bilo kojem trenutku svako lice moglo identifikovati na osnovu otiska prsta i šarenice oka. Uređaji za identifikaciju lica ne bi bili veći od jednog mobilnog telefona što bi svim policijskim službenicima omogućilo olakšan rad. Isti bi bio povezan na server poput baze IDDEEA tako da bi u svakom momentu i na bilo kojoj lokaciji mogli pristupiti podacima

kontrolisanog lica. Nakon registracije, migrante kontrolisano i pomoću autobuskog prevoza transportovati do prihvatnih centara koji bi bili otvorenog tipa sa detaljnom kontrolom.

Između registracionih centara pojačati kontrolu na graničnim prelazima na ulazu u BiH, te vršiti kvalitetnije profiliranje lica i kvalitetnije obavljanje intervjua sa licima u cilju utvrđivanja razloga ulaska i boravka istih na teritoriji BiH na od strane Granične policije BiH u saradnji sa službenicima UIO.

Pojačati kontrolu na zelenoj granici i uskladiti kontinuiran rad mobilnih patrola (24/7) nadležne agencije granične policije sa posebnim naglaskom prikupljanja operativnih informacija, uz saradnju sa MUP-ovima RS i FBiH. Planirati aktivnosti operativnog pokrivanja alternativnih putnih pravaca i mjesta pogodnih za ilegalan prelazak državne granice uz korištenje specijalističke opreme (termovizijskih kamera, senzorske opreme, dron letjelica) i sprečavanje lica od ilegalnog prelaska.

Pojačati prikupljanje kriminalističko-obavještajnih informacija o načinima izvršenja krijumčarenja ljudi i prikupljanje podataka o licima uključenim u procesima vršenja ovih djela.

Kroz rad svih policijskih tijela u zajednici ostvarivati kontinuiranu saradnju sa lokalnim stanovništvom koje može imati saznanja o nezakonitim aktivnostima.

Kroz međunarodnu policijsku saradnju i kroz rad zajedničkih patrola ostvarivati razmjenu podataka sa graničnom policijom susjednih zemalja Srbije i Crne Gore.

Preduzimati planske operativno taktičke mjere i radnje na definisanim pravcima ilegalne migracije, te provoditi operativne akcije u saradnji sa graničnom policijom Crne Gore i Srbije.

Kako bismo utvrdili i prepoznali koje aktivnosti su zaista doprinijele poboljšanju procesa integrisanog upravljanja granicom u BiH, neophodno ih je stalno evaluirati i pratiti njihovo provođenje. Poslije svake aktivnosti treba napraviti evaluaciju nastalih promjena. Nakon određenog vremena možemo napraviti i evaluaciju efikasnosti, te istražiti kako su se postignuti rezultati odrazili na terenu. Ukoliko većinu aktivnosti iz akcionog plana možemo ocijeniti efikasnim, onda i za cjelokupnu strategiju i akcioni plan možemo kazati da je proces implementacije bio uspješan. Evaluaciju i monitoring će raditi radna grupa sačinjena od eksperata koji su angažovani u Ministarstvu sigurnosti BiH u Sekoru za imigraciju, Sekotoru za

azil i svih nadležnih agencija angažovanih za sigurnost BiH. Kroz evaluaciju i monitoring dobit ćemo jasne podatke koje aktivnosti su bile efikasne, a one koje nisu, bit će predmet dodatnih analiza i nadogradnje. Ideja postavljanja prihvatnih centara dužinom granice BiH i kontrolisanog ulaska ilegalnih migranata do sada nije realizovana. Ista je nastala iz dosadašnje prakse u načinu rada sa ilegalnim migrantima i velikim materijalnim troškovima države BiH u ovom globalnom problemu. Cilj ideje baziran je na kontinuiranoj kontroli migranata.

Zaključak

U smislu bezbjednosnih pitanja vezanih za zaštitu državne granice, granica Bosne i Hercegovine je izuzetno složena iz razloga što postoji veliki broj komunikacija koje sijeku graničnu liniju, budući da su te komunikacije građene u vrijeme kada se na tim prostorima nije protezala državna, već republička granica, te postoji veliki broj mjesta na granici pogodnih za ilegalan prelazak. Također, brdsko-planinski predjeli koji se protežu duž granice većinom ne predstavljaju posebnu prepreku za prelazak, jer su ispresijecani velikim brojem lokalnih puteva, putne komunikacije kojima je moguće ilegalno preći granicu, a na najvećem broju mjesta vrlo brzo se ukrštaju sa magistralnom mrežom puteva koji vode u unutrašnjost BiH.

Pored navedenog kao jedan od problema prepoznamo i činjenicu da državna granica Bosne i Hercegovine još uvijek nije određena sa susjednim zemljama. Osim složenosti u smislu samog položaja Bosne i Hercegovine, uzimajući u obzir izuzetno dugu državnu granicu i složenu konfiguraciju terena, kao osnovnu slabost Granične policije Bosne i Hercegovine vidimo u nedovoljnoj kadrovskoj popunjenosti tj. nedovoljnom broju policijskih službenika. Trenutni migracijski pritisak na ulazu ili izlazu iz Bosne i Hercegovine odražava se na sve njene terenske kancelarije. Problem nedostatka ljudi u Graničnoj policiji BiH posebno je izražen. Granična policija BiH trenutno broji 2.233 zaposlena, popunjenost 84,4 %, od čega 2.028 policijskih službenika popunjenost od 90,81 % (2.426 p/s), 48 državnih službenika i 157 zaposlenika. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji GPBiH je predviđeno 2.646 zaposlenih. Trenutno je nepopunjeno 398 radnih mjesta policijskih službenika, 9 državnih službenika i 6 zaposlenika, što je 14,90 %. Ako se uporedi broj raspoloživih policijskih službenika i broj graničnih prelaza,

dolazimo do podatka da na raspolaganju imamo sedam policijskih službenika po jednom graničnom prelazu. Prema broju (63.040) angažovanih policijskih službenika u nadzoru državne granice (dnevno približno 173 policijska službenika) i broju sati angažovanja policijskih službenika u nadzoru državne granice (312.755 sati), može se zaključiti da jedan policijski službenik tokom perioda istraživanja u prosjeku pokriva 16,5 kilometara državne granice u trajanju od oko pet sati po smjeni. Nedostatak ljudstva u nadzoru državne granice i bez veće koordinacije i komunikacije sa ostalim agencijama može doprinijeti još većem pritisku ilegalnih migranata na jugoistočni dio granice. Ovakvo činjenično stanje najviše se odražava na obavljanje poslova nadzora državne granice, pa time i kontinuirano korištenje opreme za izvršavanje poslova i sprovođenje aktivnosti iz oblasti nadzora državne granice.

Zbog povećanog migracijskog pritiska, GP BiH je preduzela pojačane aktivnosti nadzora državne granice u cilju sprečavanja ilegalnih prelazaka državne granice. Mjere su obuhvatale vanredno angažovanje ljudstva u organizacionim jedinicama pogođenim migracionim pritiskom, preraspoređivanje ljudstva i tehničkih sredstava u te jedinice iz manje pogođenih organizacionih jedinica kao i angažovanje policijskih službenika drugih policijskih agencija u BiH kao ispomoć GP BiH (DKPT, SIPA, MUP Republike Srpske, Policija Brčko Distrikta).

Granična policija saraduje sa ostalim agencijama za sprovođenje zakona unutar Bosne i Hercegovine u smislu razmjene obavještajnih informacija, ali ta razmjena se još uvijek obavlja putem depeša odnosno akata što usporava protok informacija i za posljedicu ima usporenu reakciju policijskih struktura na sigurnosne izazove. Smatram da bi bilo dobro, da se osim razmjene informacija između agencija za sprovođenje zakona, pokreću i vode zajedničke operativne akcije naročito u smislu borbe protiv organizovanog kriminala, a sve u cilju što adekvatnijeg odgovora na izazove kao što su organizovano krijumčarenje ljudi. Smatram da sve prethodno navedene prijetnje utiču kako na sigurnost granice tako i na unutrašnju sigurnost Bosne i Hercegovine. Krijumčarenje ljudi i ilegalna migracija se najčešće odvijaju preko zelene granice i samim tim ne podliježu bilo kakvoj graničnoj kontroli. Sa nezakonitim aktivnostima po navedenim prijetnjama u velikom broju slučajeva povezane su organizovane kriminalne grupe koje novac stečen organizovanim kriminalnim aktivnostima pokušavaju ubaciti u legalne tokove novca čime se može značajno ugroziti pravni sistem i privredna stabilnost države. Sve navedeno ne samo da utiče na pravni sistem (kršenje odgovarajućih zakonskih odredbi koje tretiraju ovu

oblast), nego značajno utiče na unutrašnju sigurnost, ali i stvara sliku u društvu da agencije za sprovođenje zakona u Bosni i Hercegovini ne rade dovoljno kvalitetno svoj posao. U obzir treba uzeti i humanitarni aspekt koji se odnosi na nezakonite migracije imajući u vidu da je u prethodnom periodu zabilježen veći broj smrtnih slučajeva i teških povređivanja migranata prilikom ilegalnog ulaska ili izlaska iz Bosne i Hercegovine. Imajući u vidu veliki broj migranata koji su u Bosnu i Hercegovinu ušli ilegalno, kao i činjenicu da određen broj istih dolazi sa područja zahvaćenih ratom, postoji mogućnost da su neka od lica povezana sa radikalizmom, ekstremizmom a moguće i terorizmom. Također, postoji mogućnost da su neka od lica i žrtve trgovine ljudima.

Ilegalne migracije kao sigurnosni problem koji ima svoju veliku progresiju postaje preokupacija velikog dijela društvene zajednice i zvaničnih institucija država koje se susreću sa problemom ilegalnih migracija, ali i institucija Evropske unije koja i jeste krajnji cilj ilegalnim migrantima kao destinacija za život dostojan čovjeka, u čijoj su potrazi, čak i po nekoliko godina, krećući se od države polazišta do države odredišta. Na tom putu, u potrazi za boljim životom, formirale su se migrantske rute, na kojima se nalazi veliki broj država, koje nemaju nikakvog udjela i krivice za stanje u državama iz kojih dolaze ilegalni migranti, a koje moraju da se suočavaju sa posljedicama migrantske krize. Jedna od tih država jeste i BiH, koja se od 2016. godine nalazi kao jedna od država na migrantskoj ruti. To definitivno postaje problem za stanovništvo i veliki broj institucija u BiH krajem 2017. i početkom 2018. godine, kada dolazi do enormnog povećanja broja otkrivenih ilegalnih migranata, podnesenih zahtjeva o izraženoj namjeri za podnošenjem zahtjeva za azil, kao i broja nezakonitih aktivnosti, falsifikovanja putnih isprava koje se koriste za pokušaj prelaska državne granice, te broja krivičnih djela u vezi sa krijumčarenjem migranata. Navedeni pokazatelji predstavljaju sigurnosni rizik i prijetnju sigurnosti državne granice, što zahtijeva adekvatan odgovor prije svega Granične policije BiH u sprečavanju ilegalnih prelazaka državne granice, ali i identifikaciji, otkrivanju i dokazivanju krivičnih djela u vezi sa krijumčarenjem ilegalnih migranata i to posebno kada su u pitanju organizovani oblici krijumčarenja ilegalnih migranata gdje je potrebno identifikovati kompletan lanac krijumčarenja koji polazi od države odredišta, preko Grčke, pa sve do BiH i država Evropske unije, pri čemu pripadnici organizovanih kriminalnih grupa stiču protivpravnu

imovinsku korist u enormnim iznosima, a koji se mjere na godišnjem nivou i milijardama eura. S tim u vezi, samo sa strateški planiranim aktivnostima, kroz provođenje akcionih planova, po različitim segmentima djelovanja, institucije države BiH, a prije svega Granična policija BiH, kroz jačanje kapaciteta, ljudskih, materijalno-tehničkih i finansijskih, te efikasnu saradnju na domaćem i međunarodnom nivou, zajedno sa Službom za poslove sa strancima i ostalim agencijama za sprovođenje zakona u BiH može da ublaži posljedice ovog sigurnosnog problema kojeg osjeti šira društvena zajednica u BiH, a koji će prema relevantnim podacima međunarodnih institucija trajati najmanje još nekoliko godina.⁵⁸

Prognoza za sledeći period:

Na državnoj granici, imajući u vidu stepen prijetnje, dužinu granične linije, konfiguraciju terena, te opremljenost, obučenosť i popunjenost granične policije, jasno je da je veći dio granice koji je prohodan što pješice, što koristeći određena prijevozna sredstva pod visokim rizikom od pojačane ilegalne migracije. Iz navedenog proizlazi da je prijetnja izvjesna, a da istovremeno raspoloživi kapaciteti nisu dovoljni za kontrolu pojačanih migracija.

Preporuke:

- Nabava specijalizirane tehničke opreme za pregled i nadzor područja.
- Povećanje broja graničnih policajaca za zaštitu državne granice.
- Povećati broj službenih pasa za nadzor granice.
- Obuka granične policije za korištenje sofisticirane opreme i provođenje kvalitetnih intervjua nad putnicima u cilju otkrivanja počinitelja.
- Izraditi planove pojačnog postupanja s razrezom potreba ovisno o stepenu rizika.
- Izraditi profile graničnih područja, te odrediti nužnu prisutnost graničnog policajca u odnosu na prijetnju i ranjivost određenog područja.

U ovom dijelu rada će se iznijeti komentar na osnovne rezultate istraživanja. U istraživačkom radu izvršena je analiza Izvještaja rada Granične policije Bosne i Hercegovine vezana za različita

---

⁵⁸ Omerhodžić M., Spasovski O. (2018), „Ilegalne migracije i krijumčarenje ljudi preko granice s osvrtom na Bosni i Hercegovinu“, *Društvena i tehnička istraživanja*, No. 2., Sarajevo, str. 134.

postupanja prema ilegalnim migrantima. Potvrđena je glavna hipoteza, da je GP BiH, u skladu članom 37. Zakona o graničnoj kontroli BiH provodila nadzor državne granice s ciljem sprečavanja neovlaštenih prelazaka državne granice, suzbijanja prekograničnog kriminala i preduzimala mjere prema licima koja su prešla državnu granicu na nedozvoljen način. Isto tako, u skladu s postojećim ili predviđenim rizicima i prijetnjama, a s ciljem obavljanja poslova nadzora granice, granična policija je preduzimala odgovarajuće mjere i radnje usmjerene na sprečavanje i odvratanje lica od izbjegavanja provjera na graničnim prijelazima. Zajedničkim radom sa drugim sigurnosnim agencijama u BiH, GP BiH preduzela je preko 65.000 mjera sprečavanja ilegalnih migranta na ulazu ili izlazu preko granične linije BiH sa susjednim zemljama.

Shodno tome, dokazane su i pomoćne hipoteze je da je uloga Granična policija Bosne i Hercegovine u sprečavanju ilegalnih migracija definisana domaćim i međunarodnim zakonima i pravilnicima, i da je poduzimala mjere iz svoje nadležnosti, a usmjereno na očuvanje sigurnosti života građana Bosne i Hercegovine. Kada je u pitanju aktivnost rada GP BiH kroz izvještaje je vidljiv svakodnevni intenzivan rad u oblasti ilegalnih migracija i da sprečavanjem ilegalnog prelaska državne granice GP BiH doprinosi sigurnosti BiH.

Preventivno i represivno djelovanje GP BiH je značajan sigurnosni faktor. GP BiH svakodnevno analizira, planira, organizuje rad svojih službenika koristeći sve materijalno tehničke resurse u cilju odgovora na savremenu sigurnosnu situaciju zvanu ilegalna migracija.

Svrha ovog istraživačkog rada jeste da kroz metode i tehniku rada agencije predvidi rizike za sigurnost granice, te na temelju predviđenih situacija olakša rukovodiocima donošenje kvalitetnih odluka, a operativnom sistemu poboljša svijest i usmjerenost na rizike.

Bibliografija

LITERATURA

- Abazović, Mirsad 2002, *Državna bezbjednost: Uvod i temeljni pojmovi*, Fakultet kriminalističkih nauka Sarajevo, Sarajevo
- Abazović, Mirsad 2012, *Državna bezbjednost: Uvod i temeljni pojmovi, izmijenjeno i dopunjeno izdanje*, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Sarajevo, Sarajevo.
- Arabi Ibn Abdusalam, Fathija, *Ilegalne migracije stanovništva u Libiji*, Libija, 2015.
- Bajramović, Edvin, *Uloga Granične policije Bosne i Hercegovine u sprečavanju ilegalnih migracija- studija slučaja – Međunarodni aerodrom Sarajevo*, Sarajevo, 2021.
- Beridan, I. Tomić, I. Kreso, M. 2001, *Leksikon Sigurnosti*, DES Sarajevo, Sarajevo.
- Fronteksov Izvještaj o migracijama, Varšava, 2022.
- Galić, Zoran 2022, "Migrantska kriza u Bosni i Hercegovini i povećanje učinkovitosti kontrole državne granice", *Defendologija*, Vol. 26, Banja Luka, No. 49-50.
- Krivični zakon Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 3/2003, 32/2003 – ispr., 37/2003, 54/2004, 61/2004, 30/2005, 53/2006, 55/2006, 8/2010, 47/2014, 22/2015, 40/2015 i 35/2018)
- Omerhodžić M., Spasovski O. 2018, „Ilegalne migracije i krijumčarenje ljudi preko granice s osvrtom na Bosni i Hercegovinu“, *Društvena i tehnička istraživanja*, No. 2.
- Termiz, Dževad 2009, *Metodologija društvenih nauka: drugo dopunjeno i prošireno izdanje*, NIK "Grafit" Lukavac, Lukavac
- Vijeće Ministara Bosne i Hercegovine, *Strategije u oblasti migracija, Akcioni plan 2008-2011*, Sarajevo.
- Zakon o Graničnoj policiji Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 50/2004, 27/2007, 59/09)
- Zakon o Graničnoj kontroli Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 53/09, 47/14)
- Zakon o prekršajima Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 41/2007, 18/2012, 81/2015, 65/2020)
- Zakon o putnim ispravama Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine broj: 4/97, 1/99, 9/99, 27/00, 32/00, 19/01, 47/04, 53/07, 15/08, 33/08 i 39/08)
- Zakon o službi za poslove sa strancima Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine broj: 54/05 i 36/08).
- Žižek, Slavoj 2015, *Nova borba između klasa- Istiniti razlozi za bjeg od terora*, *Ulštain Streitšrift*, Berlin.
- Župarić-Iljić, Drago; Gregurović, Snježana; Kuti, Simona; Gregurović, Margareta; Podgorelec, Sonja; Klempić Bogadi, Sanja i Mlinarić, Dubravka (2015), "Tokovi prisilnih migracija i humanitarna kriza u Europi: strateška polazišta Instituta za migracije i narodnosti", Institut za migracije i narodnosti, Zagreb

IZVORI NA INTERNETU

- https://www.unhcr.org/hr/wp-content/uploads/sites/19/2018/11/konvencija_1951.pdf pristupljeno 29.12.2022.
- <https://www.un.org/> pristupljeno 15.12.2022.
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A32006D0616> pristupljeno 15.12.2022.
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A32006D0616> pristupljeno 10.12.2022.
- <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/ProtocolTraffickingInPersons.aspx> pristupljeno 15.12.2022.
- <https://www.znacenjereci.com/readmisija/#more-1967> pristupljeno 27.11.2022.
- <https://frontex.europa.eu/> pristupljeno 27.11.2022.
- <https://timeisup.online/grid/file/b-1-2-2-4-2> pristupljeno 12.03.2023.
- https://bs.wikipedia.org/wiki/Bosna_i_Hercegovina pristupljeno 20.12.2022.
- <http://www.istrazime.com> pristupljeno 10.12.2022.
- <http://msb.gov.ba/onama/struktura/?id=3057> pristupljeno 10.12.2022.
- <http://www.sipa.gov.ba/bs/o-nama/generalne-informacije> pristupljeno 04.01.2023.
- <https://granpol.gov.ba/home/language> pristupljeno 22.11.2022.
- https://www.academia.edu/7515485/GEOSTRATE%C5%A0KI_POLO%C5%BDAJ_Bi_H pristupljeno 29.12.2022.
- https://missingmigrants.iom.int/search?keywords=&type=situation_report pristupljeno 15.01.2023.